

Az ítélet

„1989. december 25-én rendkívüli katonai törvényszék ítélkezett Nicolae Ceausescu és Elena Ceausescu felett.

A vádpontok a következők:

1. Népiirtás, több mint 60 ezer áldozattal;
2. Az államhatalom aláásása a nép és az államhatalom ellen szervezett akciókkal;
3. Közjavak, városok és falvak tönkretétele;
4. A nemzetgazdaság lezüllesztése;
5. Szökési kísérlet, külföldi bankokban letétbe helyezett több mint 1 milliárd dollárral;

A román nép és Románia ellen elkövetett eme súlyos bűnökért Nicolae Ceausescut és Elena Ceausescut halálra, és vagyonuk teljes elkobzására ítélték.

Az ítélet jogerős, és azt végrehajtották.”

Tudósítóink a forradalomról

(Nagyvárad a 3., Arad a 4-5. oldalon)

Felkelés, forradalom, vagy szabadságharc?

Ritkán adatik meg a XX. század végén a kortársnak, hogy egy politikai esemény másnapján történelmi elemzést adhat, amelyben a végbement folyamatokat nagyobb összefüggésekbe ágyazva mérlegre teheti. Az elmúlt napok Romániában erre teremtették meg a lehetőséget, még akkor is, ha mára csupán eldőlt, s nem befejeződött a harc.

A címbeli három fogalom, amelyet felváltva használnak az újságok, a televízió és a rádió, egymásnak látszólag nem ellentmondó tartalmúak, noha közel sem egyező jelentésűek. Az elsőt inkább kezdetben mondták többen, a másodikat jobbbára most használják, a szabadságharc kifejezést pedig Paskai László bíboros építette tévébeszédébe. Ahhoz azonban, hogy eldönthessük, valójában melyik is a helyes kifejezés, fel kell tárunk Nicolae Ceausescu uralmi rendszerének jellemzőit. Ezek a történelmi összehasonlításban kettős rokonságot tartanak. Részben az ázsiai termelési mód istenkirályságainak utódai, mert gyakorlatilag egymástól elszigetelt faluközösségekre osztották az országot. Ezek megeméretűek is lehettek, a lényeg azonban az elszigeteltség, s az, hogy a kötelező beszolgáltatással minden résznek szabott feladatai, feltételei voltak, egymással kapcsolatuk a minimálisra korlátozódott. Ázsiai termelési módra utal a túlszervezettség, az állam hivatalnoki és fegyveres rétegének (ez utóbbin a főerőként szervezett Securitátét értjük!) kivételezett helyzete, de az a létbizonytalanság is, amely ezt egyedül a Ceausescu-klán uralmához kötötte. További jellemző, hogy a kinevezett vezető hatalma ideiglenes, bármely pillanatban megvonhatják tőle, ezért maximálisan igyekszik kizsákmányolni az alárendeltet, akiknek valójában nincs osztálytagozódásuk, egyaránt kiszolgáltatottak, életük, egzisztenciájuk a despota akaratától függ.

Csupán egyetlen jellemző hiányzik, amely az ázsiai termelési módban megvan: az a nagy közös cél, amelyért elismerik az istenkirály hatalmát. (Például a csatornázás ügye a folyómenti kultúrákban.) Ezen a ponton lép be azonban az ideológia, amely a fasisztaalapon szervezett államokra jellemző. Az egyik nemzet felsőbbségének hirdetése, lélekszámának minden eszközzel való növelése, a fajelmélet conductorai változata. A napi megfélemlítés lélekölő módszerei, a demagógia ezerféle változata szintén ezeket a jegyeket erősíti. A mindennek

alapjául szolgáló gazdasági és osztályjellemzők, csupán addig kétségesek, amíg mereven ragaszkodunk a dimitrovi meghatározáshoz: „a fasiszma a fináncióke nyílt, terrorisztikus diktatúrája”. Itt látszólag nincs szó a fináncióké-ről, de csak látszólag: mindezt a Ceausescu család helyettesítette, hiszen országa népének verejtékéből és véréből milliárd dolláros – vagy annál is nagyobb – vagyont halmozott föl, s a lehető legnyíltabban, legterrorisztikusabban uralkodott. Ez a megállapítás azonban nemcsak az utóbbi hetek véres eseményeire vonatkozott, hanem mindarra, amit folyamatosan elkövetett e család kiszolgálóival együtt nemzete, nemzetiségei és az emberiség ellen. S mindehhez csupán külső díszlet volt a marxista-leninista-sztálinista-maoista ideológiai hivatkozás, hiszen ezek az eszmék együtt, vagy kiragadott részleteikben sem tartalmazzák mindazt, amivel Ceausescu „meghaladta” a hétköznapi gyakorlatában, uralmi rendszerében.

Az ázsiai despotákat általában külső hatásra lehetett megdönteni. Ebben az esetben ez nem beavatkozással jött létre, hanem azzal, hogy a nagyszámú magyarság, s az idők folyamán egyre többen a románok és más népek közül, fölismerték a változtatás szükségességét. Ehhez járult, hogy a hatalmon lévők már képtelenek voltak a régi módon uralkodni – állatias elkeseredettséggel lövtek a tömegbe, részben a conductor parancsára, részben pedig szellemében. Az azonban, hogy ilyen ázsiai típusú volt a társadalom, önmagában megpecsételte Ceausescu sorsát: az istenkirály hatását csak azzal lehet megsemmisíteni, ha őt magát megsemmisítik. (Az természetesen más kérdés, hogy a despota részéről ehhez mennyi emberi gyávaság, aljasság társul – mint ez esetben is...)

S ezzel tulajdonképpen megadhatjuk a választ arra, vajon felkelés, forradalom, avagy szabadságharc zajlott-e a szomszédban. Egyértelműen forradalom, mert gyökeres társadalmi változást tűzött ki célul: a demokratikus állami és társadalmi rendet. Ennek nyilvánvaló része maga a fegyveres felkelés, s ehhez képest töredéknyi a szabadságharc, amely a külföldi terroristák elleni küzdelmet jelenti. S van itt még egy emberi momentum is, amely – sokakban felvetődött ez Ceausescuék kivégzése hírére – száz és ezer halált kívánt nekik, s ehhez képest „csak” egyszerű kivégzésük volt. Ebben azonban egyszerre nyilvánult meg az, hogy akik ítélték, végrehajtottak, mennyivel különbek annál, akit ítélték s akin végrehajtottak.

Tettük nem bosszú volt, hanem emberi lépés a XX. század közös Európájába. Ezért nyújtunk nekik kezet!

Volt nincs záradék

KKK- szovjet-német szerződés

A Népi Küldöttek II. Kongresszusa nem fogadta el határozatként az 1939-es Molotov-Ribbentrop-paktumról készített bizottsági beszámolót.

A dokumentumot Jakovlev terjesztette elő, s politikai szempontból jogosnak minősítette a szerződés megkötését. A szavazás kimenetelét azonban mégsem ez döntötte el, hanem az, hogy többek szerint semmiféle bizonyítékot nem találtak a titkos záradékok létezésére vonatkozólag, holott ezt a bizottság tényként kezelte. Így a dokumentum tervezetét visszadták a bizottságnak azzal, hogy módosított formában terjessze ismét elő. A bizottságnak az a határozott véleménye, hogy a szerződéshez csatolt titkos záradék igenis létezett, bár eredetijét nem sikerült felkutatni. A két ország állítólag ebben osztotta fel érdekszféráira a Baltikumtól a Fekete-tengerig terjedő térséget. Ez a titkos záradék a bizottság megítélése szerint teljességgel jogellenes, minthogy harmadik országok érdekeit sérti, s valójában a két aláíró személyes törekvéseit tükrözte. Sztálin ennek szellemében az ultimátum és a fenyegetés eszközét használta a szomszédos kis országokkal szemben, s ennek eredményeként került sor a bizottság szerint a finn háborúra, Bessarábia visszaszerzésére és szovjet hatalom létrehozására a Baltikumban.

Ami a háború utáni Európa kialakulását illeti, Jakovlev szerint az a nemzetközi jog normáinak megfelelően ment végbe, amelyet az ENSZ Alapokmányja és az 1975-ös helsinki értekezlet záródokumentuma is tükröz.

Az „antikrisztus halott”

Karácsonyi énekek csendültek fel a bukaresti rádióban, majd egy bemondó következett: „Milyen csodálatos hír ezen a karácsony estén: az antikrisztus halott!” A román vezetők előtte jelentették be, hogy népirtás és egyéb súlyos cselekmények vádjával elítélték és hétfőn kivégezték Nicolae Ceausescut és feleségét. Azóta a televízió mutatta a hadsereg által kivégzett diktátor holttestét is.

„Vég van hát. Huszonöt éve szenvedtünk... azt szerettem volna, ha lassú halált hal és annyit szenved, amennyi nekünk kijutott” – mondta a hír után egy román újságíró.

Néhány hír kiszivárgott a Ceausescu-házaspár utolsó óráiról. Egyikük sem volt hajlandó együttműködni a bírósággal és azt mondták, hogy az nem illetékes felettük ítélni. Követelték, hogy a román parlament mondja ki a verdiktet. Elutasították azt is, hogy védőügyvéd képviselje ügyüket. Együtt akartak meghalni, nem kértek kegyelmet.

Ez nem a megvető bátorság jele, hanem a biztos tudat: az ítélet nem lehet kétséges.

Ceausescu azonban tagadta, hogy felelős lenne emberek tízezeinek haláláért, mint ahogy azt is, hogy családja egymilliárd dollárt sikkasztott volna.

Az ország mai állapota, az előkerült holttestek, s azok is, akik még most is nap mint nap halnak meg – az elmúlt negyedszázad –, elegendő bizonyítékok.

Amikor a kivégzőosztag felvezette a házaspárt, Elena Ceausescu szólt hozzájuk: „Olyan voltam hozzátok, mint az anyátok.” Egy katona válaszolt: Miféle anya az olyan, aki megölte a mi anyánkat?” – ezt egy szemtanú mesélte el.

Az ítéletvégrehajtáshoz önkénteseket kértek – mindenki jelentkezett, sorshúzással választották ki a háromtagú osztagot.

Románia nem tört ki örömrivalgásban, de senki sem tiltolja, hogy mély megnyugvással fogadta azt, ami történt.

Ceausescu Kelet-Európában a második kommunista vezető, akit kivégezték; az első Nagy Imre volt.

A kivégzésnek akadnak bírálói is – másként szerettek volna ítéletet mondani, bár az ítélet jogosságában kevesen kételkednek.

A gyors ítélethozatal – és ítéletvégrehajtás – azonban Románia új vezetőit látszik igazolni: minél gyorsabban le kell zárni az elmúlt 25 évet és hozzá kell látni végre Románia átépítéséhez, mert a „Ceausescu-éra” szinte csak tennivalót hagyott maga után.

Mindinkább körvonalazódik az új hatalmi szerkezet, s tény, hogy az induláshoz kedvez a nemzetközi környezet is: Magyarország volt az első, amely elsőként ismerte el a nemzet megmentési frontot és napok alatt Románia új vezető testülete széles körű elismerésben részesült Keleten és Nyugaton egyaránt.

Alig néhány órával az ítéletvégrehajtás bejelentése – és öt nappal a forradalom kezdete – után megszilárdult a Nemzeti Megmentési Front. A vezető testület elsődleges célja kétségkívül most az, hogy kitöltse a hatalmi vákuumot, kezébe vegye és megszervezze a múlhatatlanul szükséges intézkedéseket.

Az elmúlt öt nap alatt Románia végeredményben központi akarat nélkül maradt, s amilyen mértékben normalizálódik a helyzet, úgy válik egyre szükségesebbé a feldúlt ország mindennapi életének normalizálása és a normális politikai, társadalmi, gazdasági élet előfeltételeinek megteremtése.

Az Ion Iliescu vezetése alatt álló Front elsődleges támazsa – az ösznépi támogatás mellett – ma még a hadsereg, de Romániában is egyre-másra alakulnak a politikai pártok, szervezetek, közöttük a magyar nemzetiség szervezetei is.

A VILÁG HÍREI

– Bush amerikai elnök szabadságát megszakítva Washingtonba repült, hogy a védelmi minisztériumban tájékozzódjék a panamai helyzetről.

Az amerikai jelentések szerint a harcok valamelyest alábbhagytak, de változatlanul szó sincs arról, hogy egyhamar véget érjenek. Washington előzetesen háromnapos akciót ígért – a beavatkozás immár ötödik napjában tart és a katonai vezetők jelezték: az eddig mintegy 25 000 főnyi amerikai haderőnek nemhogy hetekre, de további hónapokra kell Panamában be rendezkednie.

– Noriega tábornok politikai menedékjogot kért a panamavárosi vatikáni nagykövetségen. Az ANSA jelentése szerint a panamavárosi pápai nuncius kijelentette, hogy nem adják ki Noriegát sem az Egyesült Államoknak, sem az újonnan alakult panamai kormánynak. Noriega jelentkezését megerősítette Marlin Fitzwater, a Fehér Ház szóvivője is, aki nyilvánosságra hozta Bush elnök frásos megerősítő nyilatkozatát. A közlemény szerint a tábornok jelentkezéséről a pápai nuncius adott tájékoztatást.

A havannai külügyminisztériumban kérték John Taylor, az Egyesült Államok érdekképviseletének vezetőjét és átnyújtották neki a kubai kor-

mány tiltakozását a panamavárosi kubai nagykövetséggel szemben tett „fenyegető amerikai lépések miatt”. Kubai források szerint a nagykövetséget amerikai katonák vették körül, harcállásokat foglaltak el, miközben az épület felett amerikai repülőgépek köröztek.

– Spanyolország kénytelen lenne kiadni az Egyesült Államoknak Manuel Noriega tábornokot, amennyiben politikai menedékjogot kérne Spanyolországban – közölte hétfőn Francisco Fernandez Ordenez spanyol külügyminiszter. Ordenez a spanyol nemzeti rádióknak kifejtette, hogy az Egyesült Államokkal 1970-ben aláírt kiadási egyezmény alapján a spanyol kormány kábítószer-kereskedelem és pénzhamisítás vádjával kénytelen lenne átadni Noriegát Washingtonnak.

– A panamai alkotmányos rend helyreállítását sürgetik az EGK tagállamai. A tizenkettek külügyminiszterei pénteken párizsi megbeszélést követően rövid és óvatos megfogalmazású nyilatkozatot adtak ki, amely se nem helyesli, se nem ítéli el az Egyesült Államok katonai akcióját.

– Washington és két szövetségese szombaton megvétőzta az ENSZ Biztonsági Tanácsában a panamai ameri-

kai beavatkozást elítélő határozatot, miközben Panamában változatlan heveséggel folynak a harcok.

A BT szombat esti ülése elé terjesztett határozati javaslat a nemzetközi jog, a nemzeti függetlenség, szuverenitás és területi sérthetetlenség nyílt megsértésének minősítette a panamai amerikai beavatkozást. A javaslat vétőjéhez Washington mellé csatlakozott London és Párizs is. A BT két másik állandó tagja, a Szovjetunió és Kína támogatta a határozatot, amely végül 10:4 arányban maradt alul a testületben.

– Tizenkét munkanap alatt 21 ülést tartott a szovjet Népi Küldöttek 2. Kongresszusa: a Gorbacsov zárásával, s a szovjet emberekhez intézett újévi felhívással befejeződött parlamenti ülészak utolsó napján a kongresszus határozatban ítélte el az 1939-es Molotov-Ribbentrop paktumot, illetve az áprilisi tbiliszi tüntetés erőszakos, tragédiába torkolló feloszlását.

– Moszkvában megnyílt az SZKP Központi Bizottságának ülése, amely a Litván KP kiválását követően kialakult helyzetet vitatja meg. A rendkívüli KB-ülést a PB kezdeményezte az elmúlt héten, mivel pártszakadásként értékelte a vilnisi pártkongresszus döntését.

– Az első számú szovjet vezető mindeddig példátlan keménységgel lépett fel az ország egységét megbontó törekvésekkel szemben. Gorbacsov hétfőn rendkívül éles hangú beszédben bírálta és utasította el a litván párt önállósodását, s a leghatározottabb formában adta értésre: a jelenlegi párt- és állami vezetés nem tűr el semmiféle szakadár lépést, nem engedi meg a szovjet állam széthullását.

– Mihály király, az egykori román uralkodó, szombaton az AFT francia hírhírnökség útján felhívást intézett Mihail Gorbacsovhoz és a Varsói Szerződés tagállamaihoz, hogy avatkozzanak be Romániában a „szíriai és libiai elitcsapatok agressziója ellen”. A svájci emigrációban élő exkirály egyben felszólította a „szabad nemzetek vezetőit”, különösen Mitterrand elnököt és Margaret Thatchert, mint a román nép „örökös barátait”, hogy segítsenek a román népnek.

– Az NDK kormánya támogatja Mihail Gorbacsov olyan értelmezését, hogy a Varsói Szerződés tagországai működjenek együtt a román nép megsegítése érdekében – közölte szombaton délután Wolfgang Meyer szóvivő.

– Szombat este óta újra hatalmas a forgalom a két német állam határállomásain, ám ezúttal nem Keletről Nyugat felé áramlik a tömeg, hanem fordítva. A magyarokat az, hogy december 24. nulla órától a nyugatnémet állampolgárok vízum és a kötelező pénzbevitel nélkül utazhatnak az NDK-ba.

A Romániai Magyarok Demokratikus Szövetségének felhívása

Drága barátaink!

Az igazság órája elérkezett. Az emberi szolidaritás nevében legyünk azok mellett, akik ma drága halottainkat siratják, a halottakat, akiknek életét Európa legvéresebb diktatúrája, Nicolae Ceausescu terrorista diktatúrája oltotta ki. Vértől szívünkkel mellette állunk, drága honfitársaink, mély bánatunkban és jogos harcotokban, haragotokban és bánatunkban, ami a miénk is. Az igazság nevében, az emberi összefogás nevében felemeljük hangunkat az igazságtalanság, a hazugság, az aljasság ellen. Veletek együtt kérjük, hogy tegyetek gyertyákat az áldozatok fejfájához. Készek vagyunk óriási áldozatokkal is megörizni azok emlékét, akik a barikádon estek el, s követjük példájukat.

Román barátaink!

Tudnotok kell, hogy minket, romániai magyarokat nem vezérel bosszúállás. A Ceausescu-klán diktatúrája részéről elszenvedett sérelmeink és megaláztatásaink nem vakítottak el. Reméljük, megértitek határtalan fájdalomunkat, ugyanis főként a „Ceausescu-korszak” alatt minket magyarokat fasizták, horthystáknak, revizionistáknak, hazaárulóknak és egyéb ocsmányságoknak bélyegeztek meg. A diktátor szóban és úgynevezett ideológiai írásműveiben megtagadta tőlünk a jogot, hogy önmagunk lehessünk.

Gyermekeinket azon joguktól is megfosztották, hogy anyanyelvükön tanulhassanak. Minket beolvasztásra ítélték. Ceausescu, a nagy kondukátor, a kárpátok géniusza, a román nemzet hőse, az országalapító, aki jogtalanul bitorolta mindezeket a címeket, a sovén nemzeti hegemonia ideológiáját is kidolgozta, megszabva, hogy mikorra szűnjünk meg létezni. A minden nemzeti közösség számára szent emberi méltóságunkat, nemzeti büszkeségünket kigúnyolták, brutális módon sárba tiporták.

Mindezt a román nemzet, a román nép nevében követték el. A diktatúrának sikerült egyes román értelmiségieket korrumpálnia, akik arról akartak minket meggyőzni, hogy ez a politika

üdvös a román nép számára. Az az aljas cél vezérelte őket, hogy elhínték sorainkban a meg nem értés és a gyűlölet magvait. Mi azonban egy pillanatra sem feledjük el a bölcs mondást, hogy nem szabad az a nép, amelyik elnyomással sújt más népeket. Világos volt számunkra, hogy az ellenünk irányuló gyűlölet szításával a román népet bűnrészessé akarták tenni felszámolásunkban, megsemmisítésünkben.

Ismert tény, hogy az utcára kitóduló temesváriak túlnyomó többsége román volt. A román nemzet méltóságának adott kegyetlen pofonnal végül is betelt a pohár. Mi, nemzeti öntudatunkban és méltóságunkban nap mint nap megbántott magyarok, megértjük és osztjuk a ti felháborodásotokat, mely egyre inkább a miénk is. Reálisan értékeljük egyes kimagasló román értelmiségiek kiállását a nemzetiségek jogainak védelmében. Ez segített abban, hogy ne tévesszük össze a román nemzetet azokkal, akik sárba tiporták az összes emberi értékeket.

Drága román barátaink!

Az igazság pillanata azt diktálja, hogy legyünk szolidarisak, hogy valóban fogjunk össze, nem „nemzetiségre való tekintet nélkül”, hanem annak dacára, hogy ti románok vagytok, mi pedig magyarok. Az összefogás győzelmünk záloga. Mi Románia lojális állampolgárai vagyunk, nemzetiségünk től, hitünk től és meggyőződésünk től függetlenül.

Az egyesült Európához emelt fővel csak együtt csatlakozhatunk. Mi se nélkülöltek, ti se nélkülölünk, ti se ellenölünk, mi se ellenöltek, csakis együtt van reményünk arra, hogy egyenlőként fogadjanak. E egyszerű pillanatokban tiszta szívvel baráti jobbunkat nyújtjuk felétek. Bízunk abban, hogy a végső győzelem után, mely nem késik már soká, megtaláljuk majd közös dolgaink bölcs elintézési módját is.

Szolidaritás, testvéreink, mert ez segít a győzelemhez. És győzni fogunk.

Romániai Magyarok Demokratikus Szövetsége.
Kolozsvár

Járnak a villamosok

Tudósítás a forradalomról

A forradalom negyedik napján írom tudósításomat Nagyváradról a Dátum olvasóinak. 24-én délután több magyar, cseh, osztrák rendszámú segélyszállító jármű társaságában léptem át Biharkeresztesnél a magyar-román határt. Két katonai ellenőrző ponton jutottunk át Nagyváradig. A mosolygó arcú katonák csupán úticélunk után érdeklődtek, kezükkel a győzelem jelét mutatták. Ez a „V” betű egyébként hűségese követője a külföldi rendszámú autóknak. Biztató jelek a külváros előtt: működik a hőerőmű, a vegyi ipari kombinát, s a többi gyár felől is fény, füst, mozgás, gépzajok hallatszanak. Mégis a feszültség, a görcs csak akkor oldódik igazán, amikor feltűnik az első sárga villamos. Te jó ég, működik a tömegközlekedés! Már sötétedik. Karácsonyfák hunyorgó gyertyafényei vigyázzák a csöndet a tömbházak ablakaiban.

Este 10 óra után százak gyülekeznek a székesegyház előtt. Riasztó hír jár körbe: Securitate merénylőket tervez az éjféli mise alatt. Egy páncélos jelenik meg az összegyűlt emberek megnyugtatóására, s megáll a templom főbejáratánál. Ahogy szerte a városban mindenütt, itt is örömmel, szeretettel köszöntik a katonákat. Kiáltások hallatszanak: „A hadsereg velünk van!” Szerencsére ezúttal nem volt szükség közbelépésükre. Az éjféli mise méltóságteljes ünnepi és zavartalan.

Karácsony első napján békés arcát mutatja a város, csak az autókön lobo-gó címertelen lyukas zászló, s a fontosabb épületek, keresztesedések őrsére kirendelt katonák, harcokcsik figyelmeztetnek a „változó időkre”. No, meg a Conducător cafatokká tépett „művei”, arcképei. A könyvesboltok kirakataiban mesekönyvek váltották fel a piros betűs hazugságokat. Éjjel-nappal több ezer polgár tolong a Szent László téren, várják, s vitatják a város-házából érkező híreket. Ebben az épületben ülésezik napok óta a Nemzeti Megmentési Front Bihar megyei Tanácsa, a várost jelenleg irányító testület. A 30-40 fős tanács összetétele napról napra változik. A nevek közül egyre inkább veszít „egykori pártosságából”. Értesüléseim szerint a volt megyei tanácselnök, első titkár jelenleg háziőrizetben van.

Nem messze a főtértől parázs szócsaták helyszíne órák óta a művelődési ház nagyterme. Hozzávetőleg 2-300 fiatal próbálja megalakítani a maga új szervezetét. Mindenki igyekezett mikrofonközébe kerülni. Kevés a türelem, annál több a bekiabálás, veszekedés. Néhány órával később viszont hírt vesszük, hogy a Munkásligetben megalakult a MIDESZ, vagyis a Magyar Ifjúság Demokratikus Szövetsége. Szemtanúk szerint nyugodt hangulatban tanácskoztak, mintegy 100-an, 120-an és egy kiáltványt is megfogalmaztak. A város két napilapja a román nyelvű Crisana (Körösvidék), mely immár a „szabad” jelzővel egészült ki, s a magyar nyelvű Fáklya, amelynek szerkesztősége ugyancsak foglalkozik a névváltoztatás gondolatával. A lapok már 23-án, tehát a forradalom másnapján eljutottak az előfizetőkhöz. A Fáklya fejlécén már a „Bihar megyei társadalmi-politikai napilap” felirat olvasható. S, hogy e lapok beltartalma mennyire más mint akár egy hete, arra jellemző, hogy a hétfői számban az olvasók segítségét kérik, hogy mihamarabb közölhessék a Magyar Televízió műsorát. Mindkét újság egész oldalt szentelt a külföldi segélyakciókról szóló beszámolóknak és a forradalom világvisszhangjának.

Este spontán tüntetés, ünneplés követte a szakmók kivégzésének híreit, fiatalok csoportjai járkák az utcákat és kiabálják: „Gyertek velünk, gyertek a főtérre”.

A bukaresti televízió karácsonyi énekeket közvetít. Hihetetlennek tűnik, de mégsem csupán állom: felhangzik a Pásztorok, pásztorok, s az Ó Tannenbaum. Négy nyelvű felirat a képernyőn: Boldog karácsonyi ünnepeket! Igen, itt már ünnep van, s aggódva várjuk, hogy az országban másutt is elhallgassanak a fegyverek. Ne legyen több vérvettség, halál a harmadik évezred küszöbén, 60 ezer ember lemeszárlását így is lehetetlen már ép ésszel elviselni. Égnek a gyertyák, újra élni tanulunk románok és nem románok valamennyiünk érdekében. Várva várt gyönyörű szép igazságunkért.

Nagyvárad, 1989. december 26.
éjjel 2 óra.

Szücs László

Az akciók eddigi eredményeiről

A Magyar Demokrata Fórum Országos Elnöksége a romániai forradalom és az ott élő lakosság megsegítésére a Budapest, Ó utcai központjában 24 órás ügyeletet szervezett meg, amely december 22. óta folyamatosan működik. Az Ifjúsági Demokrata Fórum segítségével mintegy 15-20 személy fogadja az adományokat és gondoskodik azok szétválogatásáról, csomagolásáról és útnak indításáról.

December 22-én délután 15 órától december 26-án 14 óráig – 95 óra alatt

– 550 gépkocsi (ebből 150 teherautó, mikrobusz) vitt segélyszállítványt Romániába. A küldemények döntő többsége élelmiszer (60%), ezenkívül ruhanemű (30%) és gyógyszer (10%) került elküldésre.

Az MDF Ó utcai központjában 2 millió 200 ezer Ft készpénzadomány gyűlt össze.

Az adományok egyrésze közvetlenül átjutott Romániába, a többi a határmenti városok MDF gyűjtőhelyeire került (Makó, Gyula, Békéscsaba,

Hódmezővásárhely, Nyírbátor, Debrecen, Berettyóújfalú, stb.).

A fenti adatok nem tartalmazzák a 338 vidéki és 22 budapesti MDF-szervezettől közvetlenül induló szállítványokat és készpénzadományokat.

Ünnepek után az országos MDF-adatok ismeretében sajtótájékoztatót ismertetjük az MDF-gyűjtések eredményét.

MDF Sajtóiroda

Tőkés László szerint „évszázadok óta először van arra történelmi lehetőség, hogy a magyar és a román nép egymásnak békejobbot nyújtson”. A lelkipásztor e szavakat üzente az öt szombaton új otthonában, a menhelyi (Mineau) parókia felkereső két debrecenivel: Szabó Lukáccsal, az MDF helyi elnökségének tagjával és Engi László MDF-pártolóval. Tőkés László e lehetőség példás megnyilvánulásként értékelte, hogy az öt korábban Temesváron védő élőlánc tagjainak csupán 10 százaléka volt magyar, a többiek románok és más nemzetiségiek voltak.

Mozaikok a forradalomból

Egy nép tanulja, mi a boldogság

Azt a nénit soha sem felejttem. Az aradi kórház előtt zokogva borult a nyakamba és ha nem ölelem át gyengéd erőszakkal, kezét is csókolt volna.

– Édes fiaim, de jó, hogy jöttetek – mondta. – Kell itt most a segítség mindannyiunknak. Mert hidd el a románok épp úgy szenvedtek, mint mi magyarok.

– Honnan jöttetek fiam? – cirógatta végig farmerdzsekim ujját.

– Szekszárdról nénikém.

– Nem tudom sajnos, hol az a hely, de áldott legyen a neve – mondta és újra tenyere mögé rejtette könnyáztatta arcát.

A tűzoltóság piros zsigulijának hangszórója recsegette meg az esti utca nyugalomát. Nyomában ablakok nyíltak, emberek tódultak az utcára, majd a hallottak után pakoltak. Ki, amit nélkülözni tudott – élelmiszert, ruhát vagy takarót – csomagolt, viitt a Bezerédj utcai gyűjtőhelyre.

Néhány óra alatt összejött egy teherautónyi rakomány, amit a kisváros – Szekszárd lakói a romániai népek szántak segítségül.

– A Skála áruháztól az előbb hoztak harmincezer forint értékben konzervet és itt van a bonyhádi SZDSZ tizenöt ezer forintos gyógyszerküldeménye is – mondta Nyerges Tibor, az egyik fő szervező, az MDF megyei elnöke. – Több magánfuvaros is jelentkezett, hogy elviszi Romániába a segélycsomagokat, azt hiszem éjjel körül indulhat az első teherautó.

– Hányan mentek, van még hely a teherautón? – kérdeztem.

– A sofőr egyedül megy, ha akarsz, elmehetsz velem.

Az éjszakai országút csendes. A teherautó motorjának monoton zúgása elálmosítana, ha nem hallgatnánk a rádió nyugtalanító híreit. Lövéldözésről, zúrvarról, az átláthatatlan és bizonytalan romániai helyzetről. Reggel felé azt is megtudjuk, hogy újra lezárták a határokat.

– Ha nem tudunk átjutni, akkor a békéscsabai gyűjtőhelyre adjuk le az árut – mondja Posta Péter, a teherautó tulajdonosa.

Békéscsabán egy magántaxis vezet el a kórházhoz, ahol nem tudnak semmiről, nem is gyűjtik az adományokat. Kísérőt viszont kapunk aki eljön velünk a gyógyszerházi központhoz. Oda is hiába mentünk, mondják, hogy járt már ott egy pesti teherautó, de elküldték a tsz-telephelyre, állítólag ott a gyűjtőhely.

Ballai Pál téveszelnőket a portán találjuk. Épp egy IFA hűtőkocsit kapcsolnak az elektromos áramra, hogy amíg áll, addig is legyen hűtés a raketerében.

– A romlandó élelmiszert pakolják át a hűtőkocsiba, a többi pedig behordjuk az étterembe – mondja.

Péterre nézek, látom nem így képzelte a segítségnyújtást, a szállítást.

– Meg kéne próbálni a határon – mondja.

– Reménytelen. Az éjjel rálóttek a konvojra, állítólag meghalt egy hódmezővásárhelyi taxis, azóta nem engednek át senkit. Higgyétek el, ahogy

lehet, mi átjuttatjuk a segélyadományokat – mondja a téveszelnők.

– Próbáljunk telefonálni – javaslom.

Az elnök a telefonra mutat. „Ott van, megpróbálhatod, ha nem hiszel nekem”, érzem ki a mozdulatából. A gyulai határátkelőhely ügyelet tisztje sem biztat semmivel. Egy tucat autó vár a határon, de a románok nem engednek be senkit az éjszakai gyilkosság óta. Nem tudják szavatolni senki biztonságát, ezért van a határzár – tudom meg, és azt is, hogy állítólag kilenc órára egy román kamion jön a határra, abba átpakolhatjuk a csomagokat.

A senki földjén parkolunk. A magyar határőrök átengedtek, a románok – bár kedvesen elbeszélgetnek velünk –, hajnal óta egyetlen autót sem engedtek be, az országba. Lassan tíz óra, de a kamion sehol.

Két feltűnően barna bőrű, arany karkötőket, láncokat csörgető fiatal ember veszekszik a román határőrökkel. Az sem zavarja őket, hogy a legtöbb itt szolgálatot teljesítő érti a magyar nyelvet. Vaskos trágárságokkal fűszerezve üvöltözik, hogy ők megsegíteni jöttek a román népet. Kenyeret hoztak és be is viszik Aradra, akármilyen lesz. A román határőr hajthatatlan, mire hosszú Marlboróra gyújtva dühösen visszaülnek a sor elején álló gyönyörű Audi százasba. Az autó hátsó ülése tele pakolva kétkilós kenyerekkel.

Tíz óra után mozgás támad. Jön a román parancsnok és bejelenti, senkinek sem ajánlja, hogy menjen, de saját felelősségre mindenkit beengednek az országba.

Nem sietik el a dolgot. Félóránként négy-öt kocsit átengednek. A többiek várakoznak. Tizenegy után kerülünk sorra. Négy autóval lépünk át a határt. Elöl egy ezerötös zsigulival két soproni FIDESZ-es fiú, majd a Szentlőrinci Állami Gazdaság IFA teherkocsija, ami negyven mázsa burgonyapelyhet visz, mögöttük Kőhalmi Endre, a Mecseki Bányász újságírója zsigulijával, a sort Posta Péter Avia teherkocsija zárja.

Tíz kilométer után megállunk. Az Audisok jönnek szembe. A vezetőnek a szája széle is remeg, ahogy izgatottan mondja:

– Forduljatok gyorsan vissza, jönnek a szekusok. Mi még leszortuk a kenyeret a következő faluba, de nem lehet már menni. Lövéseket is hallottunk... Ez nem gyereksjáték – kiabálja még oda, miközben gázt adva elhajt vissza, a határ felé.

– Elég hamar rájött – mondja Peti és elszánt arccal visszamászik a teherautó sofőrülésébe. – A gyógyszereket nem adhatjuk le a faluban és az élelmiszert se ott van szükség, hanem a városokban – folytatja, miközben tovább indulunk. Markolja a kormányt, dacos tekintettel előre mered. Az előbb néztem meg az útlevelet. Alig múlt huszónkét éves.

– Te nem félsz? – kérdeztem.

– Dehogynem – mondja –, sőt röhögni fogsz az autóm legalább annyira félttem. Ez minden vagyonom, a munkacszközöm, ha tönkre megy, dolgozni se tudok, pedig az adósságot se fizetem még ki, amit az autóra kértem. Még csak három hónapja fuvarozok.

– Miért vállaltad ezt az utat?

– Tudod hány barátom van itt Erdélyben? Évente többször is kijövök. Nemcsak a magyarokhoz, nagyon rendszeres románokat is ismerek. Ide járunk kirándulni, barátkozni. Pont most maradtam volna otthon?

Sivár falvakon megyünk keresztül. Új házat elvétve látni. Libák legelésznek, tyúkok kapirgálnak élelem után a csenevész fű között. A fák törzse méter magasságig fehérre meszelve.

Az utcán emberek. Végig, minden faluban, Kisebb-nagyobb csoportok-

ban beszélgetnek. Kopott, szegény ruhában, de boldogan. Ahogy felismerik a magyar rendszámot kiabálnak két karral integetnek. A lányok csókolódnak az elsuhanó autók felé, a férfiak mutató és középső ujjukból V alakot formálva boldogan mutatják a győzelem jelét.

Eszembe jut, reggel a rádióban hallottam, hogy Viktória (Győzelem) napja van. Ezek az emberek még mesze vannak a győzelemtől. De most mégis boldogok. A szenvedés, az elnyomatás sötét évei után tanulják, mi a boldogság.

És újra változik a kép, elhagyjuk a falut, az árokparton, a pusztán hatalmas birkanyáj legel. A három juhász levett kucsmával áll az árokparton, nézi az elsuhanó magyar autókat.

Meg kellene állni, kezet szorítani, de nincs idő, szeretnénk már Aradon lenni.

Számoljuk a kilométereket. Közledünk Aradhoz, az útunk zavartalan. Az egyik faluban magyar rendszámú Barkasról pakolnak át a papírdobozokat egy lovaskocsira. Hatalmas tömeg állja körül a rakodókat, mindenki boldog, egymás kezét szorongatják. Nekünk is jut az ünneplésből, amíg néhány percre – fényképezni – megállunk.

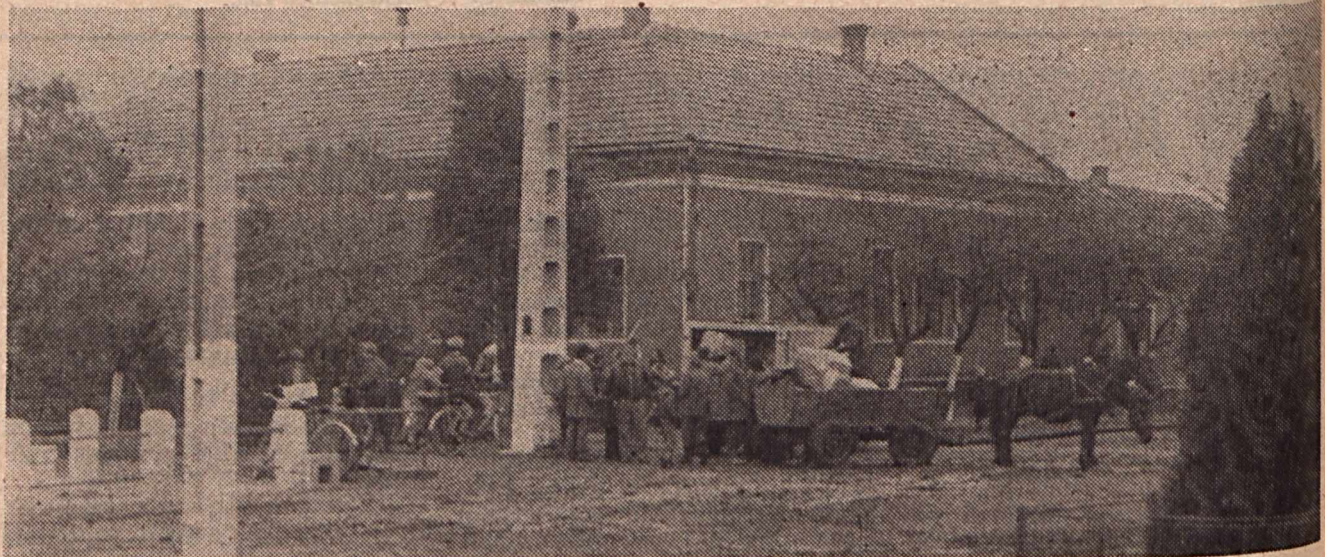
– Vigyázatok, a tizenhárom kilométerkőnél állítólag egy szekus laktanya van. Próbáljátok elkerülni – mondja egy magyar.

– Jó vicc, ül vissza Péter az autóba, örülök, ha Aradra eltalálunk...

És hál'istennek, továbbra sem történik semmi. Zavartalanul érjük el Arad külvárosát. Már villamossínek mellett döcögünk, amikor egy tempó elűti a tömeg megállít.

– Nem mehetünk tovább, a vasúti felüljáró mögött nagy lövéldözés van – tudjuk meg a románul, németül, magyarul elhadart mondatokból. Kiszállunk és hallgatjuk mi is a géppisztolyosorozatokat, a robbanások hangját.

– Fekete ruhásokat dobtak le ejtőernyővel, azok lövéldöznek – mondja

egy ijedt öreg ember, miközben az előbbi futástól lihegve szedi a levegőt.

Az alig hihető, vagy csak rendez szokott agyunknak elképzeltetlen történetet mindenki elhiszi. Tanácsatanul állunk, hallgatva a fegyverropogást. Aztán csend lesz. Félelmetes csend.

Egy negyven körüli román férfi jön. Kézrel lábbal magyarázza, hogy elvezet a kórházhoz. A saját autójával megy elötünk, mellékutcákön mutatva az utat, hogy elkerülhessük a veszélyes pontokat.

– Nem vagy te is szekus? – kérdezi a szentlőrinci teherautósofőr.

A szekus szóra hevesen tiltakozik, de nem sértődik meg. – Én ismerem ezt az embert, megbízhatnak benne – mondja valaki a tömegből magyarul.

Végül – más választás úgy sincs – bizalmat szavazunk és elindulunk. Egyenesen a felüljáróra vezet. Jó célpontot nyújthatunk a tetején gondolom, de máris lefelé megyünk és csak az utca végén látunk géppisztolyos alakokat. Nem ránk lőnek!

Szűk utcákon kanyargunk. A járdákon, de az úttesten is emberek, a magyar rendszámú autókát ünneplik. A győzelem jelét itt is mindenki magasra tartott kézzel mutatja. Egy helyütt a villamos is megáll, hogy elengedje autóinkat. Aztán feltűnik a kórház.

Kiszálllok, hogy Pétert irányítsam, miközben betolat a szűk vaskapun. A tömeg körülvesz, símogatnak, éltetnek, éltetik a magyarokat. Nem győzők válaszolni a kérdésekre, pedig legszívesebben kérdeznék.

Mire az idős néni öleléséből szabadulok, a kórházkaput bezárták. Dörömbölésemre két marcona férfi nyitja rénsnyire az ajtót. Románul kérdeznak, de amikor magyarul válaszolok, szó nélkül beengednek.

A kaput gondosan bezárják mögöttem.

Az udvaron orvosok, betegek, ápolók és civilruhások veszik körbe az autókát. Tapsolnak, ölelgetik a kikászálódó sofőröket, a kísérőket. Nem is kérdezik mit hoztunk, örülnek az ottlétnek.

A segílyt küldőknek szánt szeretet mind ránk, a közvetítőkre hull. Magával ragad az öröm, tolmács se kell, hogy értsem, mit mondanak románul. A tekintetek, a széles gesztusok, a mosolygós arcok mindent elárulnak.

Nővérek csoportja érkezik néhány román zászlóval. Ollóval vágják, kézzel tépik ki belőlük a román címet. Az ötvenhatos zászlók jutnak eszembe. Itt ugyanaz ismétlődik. Lehajolok az egyik kitépelt címerért a földre.

– Suvenir? – nevet rám egy román asszonyka.

– Igen, emlék, örök emlék – mondom és zsebre gyűrom a tépelt zászlódarabot.

A szemerkélni kezdő eső véget vet az ünneplésnek. Betegek és orvosok csatárláncot alkotva adogatják a csomagokat, hogy a kincsek mielőbb védeit helyre kerüljenek.

– De jó, hogy itt vagytok, nagyon örülök nektek – lép hozzám egy fiatal ember, aki eddig fényképezte az ünneplést. Bemutatkozunk. Talpai

Gábor a törvénytészéki orvostani intézet asszisztense. – Lefényképeztelek beneteket, hogy legyen emlék arról, kik hozták az első segélyeket – mondja.

– Jöjjenek, főztem maguknak egy forró kávét – lép hozzánk egy fehér köpenyes nő, mint később megtudjuk a kórházi gyógyszerész egyik dolgozója. – Nekünk sincs más semmink, de ezt szívesen adjuk. Talán jót tesz egy kis meleg tea – magyarázkodik zavartan. Látom, hogy legszívesebben fényesen megvendégelne, de a nincsből nehéz bőkezűnek lenni.

A nővérszobában isszuk a tehat, amikor bejön egy román orvos. Ujjnyi hosszúságú hurkadarabkát, két szelet papírvékonyaságú kenyeret hoz. A gyógyszerész nő tolmácsolja, hogy szeretné, ha elfogadnánk. Hiába tiltakozunk, felszeleteli és nyújtja a szendvicseket. Olyan szeretettel, hogy nincs erőm visszautasítani.

Pedig a napi tízóráját, talán chédjét ettük meg.

Talpai Gábor jön lélekszakadva.

– Nem akarok pánikot, de tűnjetek el mielőbb – mondja. – Most telefonáltak, a repülőtérről, hogy négy helikopter jön a város felé, nem válaszolnak a hívásra, viszont lövöldöznek az úton közlekedőkre. A városházához most viszik a légvédelmi lövegeket. Ha siettek, Nagylak felé még elmehettek.

– Nem ismerjük a várost, hogy találunk ki? – kérdezem.

– Azzal ne törődj, lesz kísérő, aki kivezet a városból, csak siessetek.

Sebtében búcsúzunk, eszünkbe idézve a magyar mondást, miszerint szégyen a futás...

Alig kanyarodunk ki a kórházból, amikor úttorlasz készlet megállásra. Padokkal, asztalokkal, teherautókkal elállták az utat, csak annyi hely van, hogy egy autó áthaladhasson. Az asztalokon féltégladarabok, benzines palackok. Szánalmas fegyverek a jól felszerelt szekusokkal szemben.

A magyar rendszám utat nyit, de a román gépkocsikat alaposan átvizsgálják. Benéznek a csomagtartóba, végigtapogatják az üléseket.

Talpai Gábor szavai jutnak eszembe. Ő mesélte, a város rendőrfőkapitánya előző este bejelentette, hogy a rendőrség a felkelőkkel tart. Nem sokkal később pedig tűzparancsot adott a rendőröknek. Az éjszaka folyamán elmenekült a városból. Pár kilométerrel Nagylak előtt fogták el. Egy Securitate-űszit társaságában Magyarországra akart menekülni.

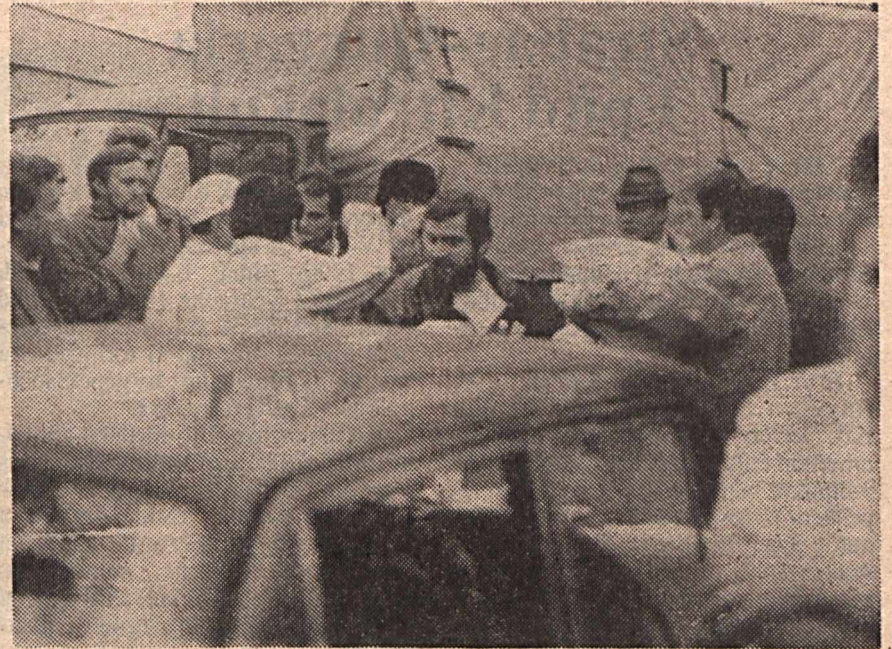
– Majdnem lincselésre került sor – mondta Gábor –, de szerencsére voltak ott józan emberek, akik nem engedték.

Az úttorlasznál álló felkelőktől egy újságot kapok: Jelen a címe, az Aradi Demokrata Front új lapja. A fejléccen: I. évfolyam, 1. szám, és a mai dátum: 1989. december 23.

A román forradalom második napja.

A velünk jött személykocsik megszese elhúztak, az Aviával hatvan hetve-

nes tempóban dőcögünk a határ felé. Az országút néptelen, alig van forgalom. Talán tíz kilométert tettünk meg, amikor egy szélesebb patak hídjánál elakadunk. A hídon keresztbe pótkocsis traktor áll, elzárva az utat.

– Három fegyveres mászik ki az árok töltése mögül. Akkor veszem csak észre, hogy két tucat fegyver mered ránk. Az élő jövő meglátva a magyar rendszámot széles mosollyal jön, valamit hátrakiabál a traktor vezetőjének, mire az félreáll, szabaddá teszi az utat.

– Tud valaki magyarul? – kérdezem, kiszállva a teherautóból. Románul kiabál valamit, mire egy közepkorú munkásruhás ember jön elő, kezében karabéllyal.

– Örülök nektek, honnan jöttök? – kérdezi.

Mondom, hogy Aradról, mire záporoznak a kérdések, mi van a városban, igaz-e, hogy terroristák garázdálkodnak és hasonlókról kérdez. Később elmondja, hogy a rendőrségtől kapták a fegyvereket és a falut akarják megvédeni, mert elterjedt a hír, hogy Kadhafi líbiai terroristái itt vannak a környéken és erre tartanak.

Miközben beszélgetünk, látom, egy rendőr épp az egyik tizenéves suhancnak magyarázza, hogyan kell a puskát megtölteni, elsütni. A fegyverek ütött-kopott, talán már kiszuperáltak, raktárban porosodott karabélyok.

Ezekkel állnak ki az esetleges terroristákkal szemben.

Egy laktanya mellett haladunk el. Sarkain négy-öt fős megerősített őrség, a kerítésen belül légvédelmi géppuskák, kiskatonák állásokat, lövészárkot ásnak.

Az ellenőrző pontnál magasra tartott kezű katonák. Lassítunk, de látjuk, hogy csak a győzelem jelét mutatják, a tiszt is int, hogy mehetünk tovább. Az árokparton kiskatona térdel. Kezében vállról indítható aknavető.

Amikor mellé érünk ránk kacsint, majd újra komoly arccal fürkészi az országutat.

Átlépve a román határt, a senki földjén megállunk. Péter még néhány fényképfelvételt készít, nekem már elfogyott a filmem.

Már biztonságban vagyunk. Elötünk az otthonunk, ahol rend, nyugalom van, mögöttünk egy ország, amelynek népe most teszi az első lépéseket a szabadság felé vezető úton. Azon az úton, amelyen mi is, tétovázva, sokszor bizonytalankodva, nem mindig jó irányba haladva lépdelünk.

Az ő lépéseik nyomán még vér, könny, fájdalom fakad. De már kezdik megtanulni azt is, milyen érzés szabadnak, boldognak lenni.

Tamási János
a szerző felvételei

Strabag–Hungária Építő Kft. alakult

Csaknem egy éve együttműködik a Zalakév és az egyik legnagyobb osztrák építőipari vállalat, az évi 3 milliárd schilling termelési értéket előállító Strabag Österreich AG, amely tagja az NSZK-beli Kölnben székelő Strabag központ által vezetett európai láncolatnak.

Első közös vállalkozásként az év folyamán Budapesten Duna Consult Kft. néven közös magyar–osztrák–amerikai építési szaktanácsadó vegyes vállalatot alakítottak. Következő lépésként közösen vettek részt az M1-es autópálya Tatabánya–Győr közötti szakaszának építésére meghirdetett pályázaton. A Strabag az utóbbi időben fokozottan érdeklődik a Magyarországon várható nagy infrastruktúra-

lis beruházások iránt. A világkiállítás rendezési jogának ismertté válása után beyonták a kft-be a vegyes vállalati KÉV-et is. A társasági szerződés szerint 1990. január 1-jével megkezdődik a Strabag Hungária Építő Kft. A Strabag 50 százalékos részese a központi osztrák schillinget hoz be gépek, technológiák korszerűsítésére.

A kilencszázmillió forintos alaptőkével alakult vegyes vállalat máris megkapta első megbízatását: a zalaiai végzik el Strabag technológiával a Győr–Tatabánya közötti autópálya stabilizációs alapozási munkálatait, olyan speciális gépekkel, amelyeket a magyar útépítőipar még nem alkalmazott.

A szakértői bizottság gazdasági programja

Magyar és külföldi szakértőkből álló bizottság alakult, hogy a márciusi választások után létrejövő új kormány számára gazdasági programot dolgozzon ki. A „Kék Szalag Bizottság Magyarországért” elkészíti ajánlásait arra is, hogy a hivatalba lépést követő első száz napon melyek a kormány legfontosabb tennivalói. A szervezet pártoktól függetlenül működik, de élvezi valamennyi jelentős párt elvi támogatását.

A bizottság szakértői a gazdaságpolitikai program összeállításánál során megfogalmazzák azokat a legfontosabb teendőket, amelyek szükségesek a tulajdonviszonyok átalakításához, a vállalkozások fellendítéséhez, a hatékonyan működő piac kialakításához, az állam gazdaságirányításban vállalt szerepének csökkentéséhez, Magyarország külpiazi integrálódásának elősegítéséhez. Vállalkoznak az új pénzügyi és költségvetési politika, valamint a reformok továbbviteléhez kapcsolódó szociálpolitika kidolgozására.

A bizottság külföldi tagjainak kiválasztásával Paul Marer, az egyesült államokbeli indianai egyetem professzora foglalkozik. Nem elsősorban magyar, illetve kelet-európai szakértőket keres, hanem egy-egy gazdasági

téma avatott ismerőit. Várhatóan a bizottság külföldi tagjai között USA-beli, nyugat-európai és ázsiai szakértők egyaránt lesznek.

A szakértői bizottság magyar társelnöke Tardos Márton, a Pénzügykutató Rt. elnök-vezérigazgatója. Tagjai: Berend T. Iván, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Bollobás Enikő, a Szegedi József Attila Tudományegyetem docense, Csáki Csaba, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem rektora, Jeszenszky Géza, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem dékánja, Orbán István, az Egis Gyógyszergyár vezérigazgatója, Rózsahegy László, a Rolitron Kiszövetkezet elnöke, Surányi György, az Országos Tervhivatal államtitkára, Szalkai István, az MNB volt elnökhelyettese, a Bankárképző professzora.

A bizottság munkájának finanszírozására az USA-beli Hudson Intézet, a kelet-nyugati Fórum és az Indianai Egyetem, valamint a Magyar Tudományos Akadémia, a Magyar Gazdasági Kamara és a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem alapítványt hozott létre.

A bizottság magyar tagjai januárban az Egyesült Államokba utaznak, ahol a Hudson Intézetben a külföldi szakértőkkel megtartják az első megbeszélést.

Magyar–szovjet vegyes vállalat adatbanki rendszerek gyártására

Videotex néven alapított vegyes vállalatot a Technika Külkereskedelmi Vállalat, az Orion Rádió és Villamosági Vállalat, valamint a Szovjet Tudományos és Műszaki Állami Bizottság mellett működő számítóközpont és az Energosztrój nevű szövetkezeti tömörülés. A négy cég a 400 ezer rubeles alaptőkéből egyenlő arányban részesedik.

Az új magyar–szovjet vegyes vállalat szórakoztató elektronikai cikkek gyártása mellett főként Videotex típusú adatbanki rendszerek készítésére, a kapcsolódó szolgáltatásokra és a szerverüzemeltetésre vállalkozik. Az új cég a tervek szerint már jövőre 4 millió rubeles forgalmat ér el. Az Orion az adatbanki rendszer használatához szükséges mo-

nitorok és szomyomatokat gyártja majd, a forgalmazásba kapcsolódik be a Technika Külkereskedelmi Vállalat. A szovjet számítóközpont szoftvereket készít és kezeli az adatbankot, a szövetkezeti tömörülés a rendszer egy-egy elemének telepítésére, illetőleg karbantartására vállalkozik.

Az adatbanki rendszert – amelyet egyaránt ajánlanak a közigazgatásban, a kutatómunkában és a gazdaságban dolgozóknak – egyelőre a Szovjetunióban értékesítik. Arra számítanak, hogy később harmadik ország piacain is jelentkezhetnek az adatbanki rendszerekkel.

Az Orionnak ez immár a harmadik vegyes vállalata.

Gondolatok áremelés előtt

Legfeljebb a nagyságrendben tévedhetünk, azt viszont évutón telibe szoktuk találni, hogy a csak reménységgel nekilódult új évben áremelés az, ami visszafoghatja a lendületet. Így lesz ez a következő évben is.

Lehetne ez nálunk másképp? Hogy biztassam magam és remélve, hogy másokat is, próbálok példával előhozakodni, ami lehetne maékszámba is, persze. Hallani, olvasni egyre többet arról – mi ez, ha nem jól kifundált előkészítés? – a mezőgazdaságunk (IS) csödbe jutott, hogy ne mondjam önnön ütéseitől került padlóra. Ellene szóló érv a boltok még roskadtig rakott polcai, hisz az ingyenc kínálattól a silányig, de élelmiszerből kínálat még csak van, csak éppen a vásárolni szándékozó honpolgár nem láthatja a roskadt, már roskatag polcok mögött, mi tornyosul. És ami a tornyosuló, az maga a szüntetni, és nem megmagyarázni való csőd.

Hallom – többek közt – a tejtermékek mogorva, durva áremelési szándékát. Azt, hogy a fogyasztói tej kivételével minden más „tejes-termék” ezek után adakozó kormányunk támogatása nélkül fog piacra kerülni (hogy onnan tovább hová, az a jövő kérdése), s ez annyit tesz: legalább 40%-kal esszük (?), drágábban például a sajtot, a sajtiféleségeket.

Es most a hangos gondolataimról, miket épp a sajt patintott rá nyelvemre, hogy mint a tollforgatással próbálkozó mondjam „tollba” azokat. Az élelmiszerágazat egészén belül kulcsfontosságú volt, van és kell, hogy az maradjon a tejipari termékek részaránya. Nem szorul magyarázatra az érv, hacsak az egészséges táplálkozást említem. A tejipar reklámozza is úgy a termékeit, mintha más fontosabb tevékenysége nem lenne. Pedig lenne! Az kétségtelen, hogy amit az elmúlt tíz esztendőben tett, szép eredmény. Modern, megvásárolt nyugati technológiák szavatolják itt, meg még ott is a sajtok minőségét, mennyiségét, hogy igény szerinti legyen, de igény a sokféleségre is van, s leginkább az olcsóbb termékek mind nagyobb arányú féleségére. Van-e sokféle sajt? Van-e ilyen arány? És van-e sok üzem, hol a kérdésekre kielégítő választ kapnánk? Sok és gyakorlatias a kérdés, a válasz is az.

Előljáróban, ingyencül: Franciaországban – róla e sorok írója személyesen is meggyőződhetett – több mint 300, azaz háromszáz féle sajtot kínálnak, s azokból az eltérő vastagságú pénztárcával bírók aszerint is válogathatnak kedvükre. Azt csak súgva mondom: nemcsak a kedvük, ami a sajtához (is) juttatja „szegényeket”. Tudom, tudom az ötven év, vagy ki tudja hány a lemaradás, az eltérő ilyen-olyan adottság, és még lehet a sort folytatni, amivel a kontra bizony előáll. De ezzel együtt sincs itt minden rendben.

Vegyük példának azt a sajt- és tejüzemet, hol alig hét éve kezdődött a termelés, európai mércével mérhető, korszerű berendezésű üzemében. Dánok, németek és hollandok adták el az akkor csúcstechnikának számító gyártástechnológiát. (Pl. számítógéppel vezéreltek a folyamatok.) Egyet viszont nem adhattak el, a gyártmányfejlesztést. Miről is van szó? A például említett üzemben – meglehet próbálkozások voltak – új termék hét éve nem görödött le a szállítószalagról! Vajon miért nem? – a jogos kérdés. Nos, a magyarázat egy a sok lehetséges közül, de mert „rákfénje” nemcsak az élelmiszeriparnak, tartom azért elsődlegesnek. A szólás, mi arról zeng: a fejtől büdösödik a hal, ez esetben is több mint találó. Az említett – a technikai szintjére is taltam – üzemnek nem más az irányítója, mint akinek igaz több évtizedes mini üzemi, eléggé hagyományos, úgyszólván kézzel készített sajtgyártási tapasztalatai vannak, de egyéb kérdésekben, s az intelligenciája is ahhoz köthető, mit csak a tapasztalatokkal tudott „fölszedni”. Tehát iskolázatlan emberről van szó! Mentségül hozható, hogy beosztottjai közül akad, ki főiskolát végzett. Csakhogy ezeknek az embereknek a lóti-futin kívül a döntés az, mi hiányzik. Folytassam? Folytatom azzal, miért nem érdekelt egy ilyen üzem abban, hogy ne három, hanem legalább öt-hat féle sajtot gyártson, akár öt-hat féle áron? Mert nem teszik az-á! Sehol! Ez a válasz és még annyi, ott a csúcstechnológiát – állítólag – képzelenség a többféleségre átállítani. Talán érzékelteti a példa, mi lehet a gátja az alacsony árfekvésű választéknak.

Es van még akadály, tartok tőle az előbbivel összekapcsolható. Hütter Csaba az élelmiszerügyért is felelős miniszter mondta a TOT kongresszusán: „a látszat ellenére a jelenlegi kormány agrárpárti, s a pénzügyminiszter is az. A Minisztertanácsban is tudják, hogy a mezőgazdaság az egyetlen nettó devizatermelő ágazat ma az országban. 1989-ben ez a nettó árbevétel például eléri a 950 millió dollárt.” Bravó! Mindezért, mert sikernek van elkönyvelve, csak a gratuláció jár. Egy, csak egy dolgot mint kiegészítést, ha említ a miniszter, jómagam a teljes őszinteségéért még egyszer gratuláltam volna. Az üzemi példából tudom bizony, miért sikerült eladni tőkés piacra több ezer tonna sajtot. Veitük például a trappistát 155 Ft kilós áron úgy, mint amikor csak (?) 110 Ft volt? Ugye, hogy nem? Folytassam? De mert a tehenet fejni kell, a tejet felvásárolni, abból ugye pl. sajtot gyártani, azt ugye eladni... ha máshol nem, külföldön, dollárért... És milyen kevésért!...

Es vesszük-e majd 210 Ft-ért kilóját? Ki bánja azt majd? A lényeg a pénzügyminiszterünk agrárpártisága, na és az amiért vélhetően nőni fog (akár újabb forintleértékeléssel) a mezőgazdaság nettó, dollár árbevétele! De milyen áron és kinek a kárára?

Folytassam?

Repül egy féltéglá a kirakatüvegnek. Csörömpölés. A tettesek pillanatok alatt sportszakba seprik a kiállított ruhaneműt és futva eltűnnek a legközelebbi mellékutcában. A járókelők megszorozzák lépteiket és gallérjukba húzott fejjel továsietnek a kora novemberi szemerkélő esőben. Nap van, délután két óra, Varsó, belváros.

A kerületi rendőrség ki sem jött a helyszínre. Az üzlet személyzete, csupa nő, átfagyoskodta a következő éjszakát. Hallották, hajnal felé mint verik ki egy másik közeli bolt kirakatüvegét. Nem volt bátorságuk interválni, hiszen mit is tehetnek a gyenge nők elszánt betörők ellen? Fáztak, félték, őrizték az árut, várták az üveget, aki csak másnap délután kegyeskedett megjelenni.

Külföldi rendszámú turistabusz parkol az egyik forgalmas utcán. Fényes nappal két ifjú vagány vasrúddal kiüti az ablakát és tempósan turkál az utasok otthagytott csomagjaiban. Rendőrnek nyoma sincs, pedig a legközelebbi óra a szomszéd utcában található. A járókelők közömbösen tovább haladnak: jobb úgy tenni, mintha az ember nem látta semmit; a bűnözőknek lehetnek barátai, akik ellen a rendőrség nehezen védené meg a tanút. Annál is inkább, mert minden valószínűség szerint maga a bűnöző is szabadlábban marad. Az egyetlen közbeavatkozó egy békebeli öregúr, ám az orra alá dugott rugós kesztyűvel elveszi a kedvét neki is: „Na, húzza el a belét, fater”.

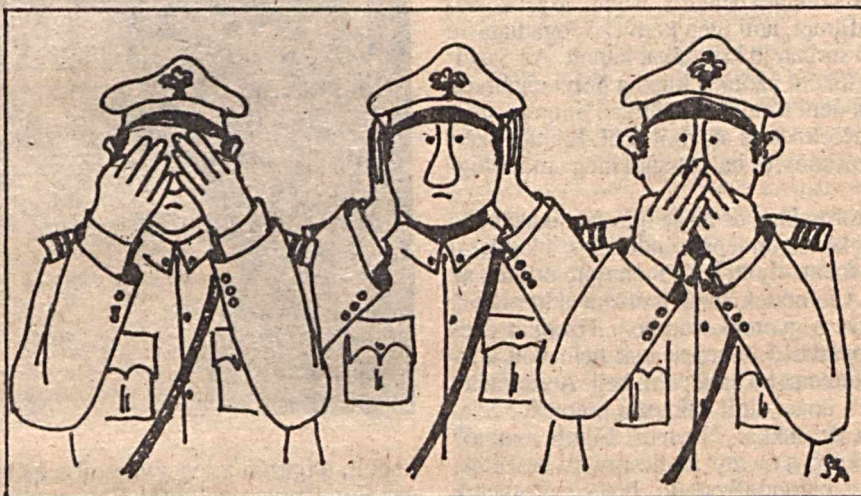
Hivatásos idegenvezető telefonál a legközelebbi kapitányságra Krakóban: a gondjaira bízott nyugatnémet turistacsoport szállodai szobáit a délelőtti folyamán feltörték és kirabolták. Az ügyeletes tiszt nyugodtan válaszol: hogyné, persze, kijönnek, egy feltétellel – ha a károsultak maguk elkapják a tolvajt. Az idegenvezető rossz viccre gyanakodott. Mint kiderült, alaptalanul. A rendőrség komolyan gondolta a dolgot.

Mióta engedékenyebb lett a cenzúra, és a milícia megszűnt szent tehénné lenni, a lengyel sajtóban egymást követik a hasonló hírek. Mind több és több a panasz és a vád a rendőrség ellen.

A rendőrök persze nincsenek hozzászólván a nyilvános bírálathoz, és úgy viselkednek, mint a zárdában nevelkedett szűzlány, aki a legapróbb megjegyzésen is elpirul és sértődötten felhúzza az orrát. Rangtól és beosztástól függetlenül szinte csak fejszövélást és szétárt karokat láthat a polgár, a rend őrzését alig. Ha valaki a szemükre hányja, hogy bezzeg az ellenzékkel szemben hatékonyak és igyekvők voltak még a közelmúltban is, menten begubóznak és legfeljebb azzal védekeznek, hogy ők az annak idején érvényes törvények és utasítások szerint jártak el. Tiltakoznak a útkos sztrájk vádjai ellen: azt állítják, hogy egyáltalán nincsenek megsértődve az új kormányra, a Szolidaritásra, a társadalomra.

Hatékonyaságuk szembetűnő csökkenésének okául az eszköz- és emberhiányt jelölik meg, panaszkodnak az alacsony fizetésekre, s arra, hogy a tár-

Milícia és polícia

sadalom görbén tekint rájuk, elhatárolja magát tőlük és nem hajlandó segíteni a munkájukat.

Rendfenntartó erőkre természetesen minden államnak szüksége van. A jelenlegi helyzet nem is a rendőrség létét, nem létét kérdőjelezi meg, hanem azt, hogy a lengyel Állampolgári Milícia, amely az elmúlt negyven év feltételei között alakult ki és működött, vajon képes-e ellátni a feladatát a megváltozott politikai körülményeknek megfelelően. A Mazowiecki-kormány kommunista belügyminisztere, Kiszczak tábornok, mélyreható reformokat ígért reszortjában. Csökkentette az állambiztonsági osztály létszámát, más feladatokra irányította a vallási, a világnézeti, az ellenzéki és államgazdasági ügyekkel foglalkozó specialistákat. Átkeresztelte a hírhedt ZOMO-t, jelentős létszámcsökkenést hajtvva végre ennek sorában is. Legközelebbi tervei szerint miniszteri tanácsadó testületet kíván létrehozni a legfontosabb politikai erők képviselőiből maga mellé.

A társadalom azonban mindössze annyiban érzi a meghirdetett változások hatását, hogy politikai és világnézeti meggyőződése miatt jelenleg senkit sem üldöz a rendőrség. A baj, hogy a közrendet sem őrzi. A rossz nyelvek diverziós szándékot gyanítanak a dolog mögött: a tűrképessége határain mozgó nemzetet igyekeznének még nagyobb bizonytalanságba taszítani, hogy aztán az esetlegesen kirobbanó éles konfliktus és anarchia megfékezésével a régi „tekintély” biztosíthatóság maguknak. Ennél sokkal valószínűbbnek tetszik az a tétel, hogy a megcsontosodott sztalinista iskola hatása érvényesül még mindig: a bolsevista államban ugyanis a másként gondolkodók minősültek a legveszélyesebb bűnözőknek. Ők kapták a legkeményebb ítéleteket, a börtönben cellafőnökök, a légerekben kápójuk szinte mindig közbüntényes volt. Nem csoda tehát, hogy a rendőr akarva-akaratlanul megszokta: a közbüntényest kell kevésbé komolyan venni. Most, hogy a politikai bűncselekmény fogalma kapcsolódott a rendőrség munkájából, a „szerv” zavarban van; talajvesztettségét csak fokozza, hogy az eddig is-

meretlen mérvű nyilvánosság következtében lépten-nyomon a „kezére néznek”, szinte minden gesztussal és pofonnal el kell számolnia.

Az átlagember még nem régen is, ha rendőrrel került szembe – akárcsak egy sima rutin-igazoltatás alkalmával – behúzta fülét-farkát, mert tudta, hogy a kék egyenruhával szemben nem lehet igaza. Az emberi jogaival és méltóságával tisztában lévő, azt büszkén hirdető másként gondolkodók sem ütöttek vagy löttek vissza. Különösképpen futni sem kellett utánuk. A rendőrség tehát Lengyelországban is ellustult. S hogy nem eresztett akkor a pocokot és nem nőtt annyira össze a feje a törzsével, mint néhány magyar rendőrnek, nem a sportos életmódnak, hanem a rosszabb életkörülményeknek tudható be. A speciális egységek kivételével a rendőrség szakmai és fizikai felkészültsége olyan gyenge, hogy hatékony működésre valóban alkalmatlan. Hiszen a megváltozott körülmények között már nem a gumibot fensőbbes lóbálgatásával lehet tiszteletet szerezni a mundérnak, hanem a rend professzionális őrzésével kell megdolgozni érte.

A szakemberek véleménye szerint gyökeres változtatásokra van szükség. A belügyminisztérium működését szabályozó, még a szükségállapot idején alkotott és máig érvényben lévő törvény keretein belül további reformok bevezetése gyakorlatilag lehetetlen. A törvény ugyanis egy adott politikai és ideológiai rendszeren belül jelölte ki igen határozottan a milícia helyét és feladatait, márpedig annak a politikai rendszernek ma már nemcsak a létét, de alapvető dogmáit is komoly kérdőjelek veszik körül. A milícia erősen centralizált felépítése sem kedvez egy más stílusú és tartalmú munkának: az igazgatási rendszer kifejezetten a felsőbb osztályokat részesíti előnyben az aleggységekkel szemben, amelyek valóban emberhiánnyal küszködnek az alacsony fizetéseik, a rossz munkakörülmények és a túlterheltség miatt.

További gond, hogy a rendőrség csak papírforma szerint tartozik az illetékes területi tanácsok alárendeltségébe, míg a gyakorlatban a társadalmi ellenőrzés lehetősége egyenlő a nullával.

Nem a véletlen műve, hogy már 1980–81-ben, a Szolidaritás működésének első szakaszában, amikor a pártállam mindenre kiterjedő ellenőrzése időlegesen fellazult, számos kezdeményezés történt a rendőrségi dolgozók körében is munkájuk átszervezésére és érdekvédelmük hatékony biztosítására. A „lázadozó” funkcionáriusokat a szükségállapot bevezetésekor eltávolították a rendőrség kötelékéből – mint megbízhatatlan elemeket. A legújabb rendelkezések értelmében rehabilitációt kérhetnek és folyamatosan elismert munkaviszonnyal visszaléphetnek a szolgálatba. A jelenlegi állományból is egyre többen követelik a miliciának demokratikus államrendőrséggé, „políciává” alakítását, egymás után alakulnak a szakszervezeti és érdekvédelmi csoportok. Annak ellenére, hogy az éfélé tevékenységre az érvényben lévő törvény nem nyújt lehetőséget, a társadalmi és a belső nyomás következtében a reszort vezetői kénytelenek türelemmel viseltetni a kezdeményezők iránt, akik egyébként mind gyakrabban kerülnek meg a szolgálati utat és jelentkeznek problémáikkal, követeléseikkel közvetlenül a kormányzerveknél, vagy akár magánál a miniszterelnöknél is.

A jobb munkakörülmények és szakmai felkészülési lehetőségek biztosítása mellett olyan elvárások is szerepelnek, mint a rendőrségi dolgozók szabad szakszervezetének elismerése, a szolgálatba lépés feltételeinek megváltoztatása (legyen világnézettől, kapitalista országokbeli családi vagy baráti kapcsolatától, szervezeti hovatartozástól független), szüntessék meg a bűnüldözéssel és megelőzéssel közvetlen kapcsolatban nem álló munkahelyek szolgálati jellegét (pl. a rendőrségi, belügyi, egészségügyi intézmények, adminisztrációs, gazdasági, pénzügyi osztályok esetében), valamint, hogy a rendőrségi dolgozók és családtagjaik ugyanúgy kaphassanak a világ minden országára érvényes útlevelet, mint a civil állampolgárok.

A kormány a területi önkormányzati reform kidolgozása során minden bizonnyal figyelembe veszi egy újarcú, alulról szerveződő, demokratikus rendőrség megszervezésének a kérdését. Annyi máris bizonyos, hogy az új rendőrségi aleggységek kialakításában a helybeli önkormányzati szerveknek meghatározó szerepük lesz. Egy így megreformált apparátus természetesen számíthat majd a társadalom hatékony támogatására. Nyilvánvaló, hogy központilag összefogott irányító hálózatra szükség lesz a jövőben is, arról azonban, hogy ez milyen legyen, a civil társadalom és a reform-rendőrök véleménye szerint nem az ágazat eddigi vezetősége kell döntsön, hanem a Szejm, amelynek mind égetőbb feladatává válik a demokratikus polgári rendőrség megszervezését célzó törvény kidolgozása.

Addig is, úgy tetszik, a lengyel ember nemigen tehet mást, mint megfogadja a krakkói ügyeletes tiszt tanácsát: – Magad uram, ha szolgád nincsen!

Szalai Attila, Varsó

Sztojka Kati ünnepei

A lapra rajzolt szív

Úgy gondolom, Sztojka Kati neve sokak számára ismerős. Bőjte József készített a kalocsai cigánylányról dokumentumfilmet, ami igen kedvező fogadtatásra talált, díjakat, elismeréseket és nem utolsósorban jó kritikákat kapott. Az őszinte, csillogó szemű Sztojka Kati családsegítőként azóta is küzd a helyi cigányok felemelkedéséért, jobb sorsáért. A film óta nem történtek egetrázó dolgok, ám a szimpatikus cigánylány a legkisebb történéseknek is szívből örül. Ezúttal azért kerestem fel Katit, hogy az ünnepről, a karácsonyról hallgassam meg „monológját”.

– Boldog karácsonyaim voltak gyerekkoromban, de az az igazság, igazából a tavalyi sikerült a legjobban. Miért? Akkor közös ünnepet rendeztünk a kalocsai cigányoknak. Látnia kellett volna, milyen sokan eljöttek, és mennyire örültek az emberek. Nem is az apró ajándékoknak... A felnőttek közül is sokan akkor láttak életükben először karácsonyfát. Visszatérve a gyerekkoromhoz. Tizenkét éves voltam, amikor meghalt az apukám. A következő ünnepen már nem volt közünk. Óriási úr keletkezett... Azóta nem szeretem, ha ünnepelni kell. A szeretetet különben sem ajándékok tömkelegével kell ünnepelni! Micsoda botorság! Szeretni kell és azt kimutatni, megéreztetni a társainkkal. Névnep? Filmbemutató? Húsvét? Remeg a gyomrom olyankor. – Inkább a tavalyi karácsonyról beszéllek, amit az imént már említettem. Jó? Milyen elgondolkodtató, hogy sok gyerek csak tízévesen kapott életében először aprócska ajándékot. Igaz, a cigányoknál nem volt szokás az ajándékozás. Sokkal nagyobb boldogságot jelentett, ha együtt lehettünk, megkereshettük egymást. Senki nincs egyedül a szentestén! Olyan nincs! Mindenkihez bekopogtatunk, bekukkantunk, köszöntjük egymást. Ez ma is így van, legalább is mifelénk, Kalocsán. És így van ez más ünnepeken, húsvétkor, névnapkor és egyéb alkalmakkor is. Ó, azok a lakodalmak!

– Az ajándék nem érdekel. Úgy látom, a cigányfiatalok sem az értékre figyelnek. Mi, a hagyományörző csoportunkban mindig felköszöntjük társainkat születés- vagy névnapjukon. A múltkor az egyik fiú egy üveg bort, egy doboz cigit

kapott, s igazán a legegyszerűbb ajándéktól hatódott meg. Mit gondol, mi volt az? Egy lapra rajzolt szív. Engem sem hatnak meg a drága dolgok. Mondom, az a legnagyobb örömem, hogy a cigányok között lehetek és az ügyeikkel foglalkozhatok, tehetek valamit az érdeklükben itt, Kalocsán. A dokumentumfilm után sokfelől kaptam leveleket, csomagokat. Ezeknek nagyon örültem. Az viszont nagyon elkeserített, hogy a múltkor betörték a faházban lévő irodámba és megsemmisítették az öt éves gyűjtőmunkám kincseit, az öreg cigányok magnóra mondott emlékeit és egyéb dokumentumokat. Ez már pótolhatatlan! Pedig karácsonykor biztosan meghallgattunk volna egy-két eredeti éneket – a közös fenyőünnep estéjén...

Borzák Tibor

Házasságterápia

„Lehet, hogy a házasságok az égben kötöttek, az viszont biztos, hogy a földön romlanak el.” – hirdeti a kis fülszöveg, hogy felhívja a figyelmet Tóth Miklós: Házasságterápia c. sikerkönyvére. Tény, hogy nagyon sokan bíralták már a házasság és a család intézményét, de legádázabb ellenségei sem tudták elérni, hogy legalább egy kis ideig szüneteltessek. Így aztán a házasságokkal mindig is voltak és ezután is lesznek problémák. De miért és hogyan romlanak el a házasságok? Erre kíváncsi egy gyakorló pszichiáter szerző, akit azonban nemcsak kutató kíváncsiság hajt, hanem a jóra való pszichoterapeuták segíteni akarása is. Párterápiáról nemcsak naplót készített, (melyben saját pszichoterápiás tapasztalatait dolgozza fel) hanem eközben megismertet bennünket a hazai és nemzetközi szakirodalom eredményeivel.

A házasságterápia fiatal találmány. A XX. század szülötte. Három fő gyökérből táplálkozik. Az egyik a házassági tanácsadás szolgálata, amely a fejlett országokban (Amerika, Anglia) a II. világháború alatt alakult ki. Ezek a tanácsadó központok először még nélkülözték az elméleti háttérrel, de létrehozták a tevékenység keretét, formáját, melyben a mai házasságterapeuta is dolgozik, s amely lényegesen különbözik az egyéni pszichoterápiás helyzettől. A terapeuta nem elég, ha lebegő figyelemmel követi a történéseket, mert ez a munka fokozott és jellegzetes aktivitást igényel. A második fő gyökér, mely az elméleti keret megteremtéséhez hozzájárult, az '50-es években bontakozott ki Amerikában.

Ez a családterápiás irányzat néven vált közzismertté. Fiatal szkizofrén betegek családjaikat vizsgálták, miközben alkalmazni kezdték az új kommunikációs és rendszerszemlélet eredményeit a házassági

rendszerre. A harmadik gyökeret a pszichoanalitikus mozgalom jelentette. A tudatlan motivációk feltárása a történések mögött... majd lépésről lépésre kialakult a modern pszichodinamikus szemléletű házasságterápia. A '70-es évekre a családterápia többféle változata jött létre. Kezelt házastársakat egy terapeuta, két terapeuta, több házaspárból alakultak csoportok. Létesültek egymás mellett működő csak feleségekből és csak férjeből álló csoportok, melyek aztán egyes kezelési rezsimekben néha összeültek, másutt végig megmaradt a szeparáltság.

Tóth Miklós modern házasságterapeuta, aki együtt foglalkozik a házastársakkal és

munkája közben, szemléletében felhasználja a pszichodinamikus, a viselkedésközpontos és a rendszerorientált nézőpontokat, magyarázóleveleket egyaránt. Mindenkit izgat, hogy mi történik a pszichiáter dolgozószobájában, ha bekopogtat egy házaspár, miközben nincs más a batyujukban, csak a saját jellegzetesen rosszul működő kapcsolatuk.

A pszichiáter nem adhat több fizetést, nagyobb lakást, de életük más egyéb tárgyi alapjait sem befolyásolhatja. Megfigyelheti azonban a házaspár belső egyedi világát és azt, hogyan kapcsolódnak társuk sajátos világához, miközben már interperszonális problémáról beszélünk.

Belépünk a lelki élet boszorkánykonyhájába. Érzelmek, büntudat, menekülés... A terapeuta anélkül próbálja megváltoztatni a kapcsolati mintákat, a szabályokat elfogadtatni vagy módosítani, hogy közben

megbélyegezné valamelyik házaspárt is. Mindkettőjükre vigyáz, nála biztonságban vannak.

Eközben anélkül változik, javul a kapcsolat, hogy bármelyikük bűnbakká váljon. Mindketten felelősek kapcsolatukért. Szinte észrevétlenül használja a terápiás stratégiákat (változtatási módszereket) kettejük érdekében. Ennél a terapeuta biztonságban van az ember. Magam is szívesen mennék hozzá társammal, ha úgy érezném, hogy egyedül nem boldogulunk.

A beavatkozás folyamatát és lehetőségeit, fogásait konkrét házasságterápiás eseteknek elemzésén keresztül mutatja be egyszerű, közérthető nyelven. A könyv olvasása lebilincselő, izgalmas, mint egy igazán jó regény, személyiséget érlelő, kapcsolati kultúrát gazdagító társasutazás.

Valkai Zsuzsa

„...elvittek időtlen tusakodások”

Három szó, három kérlelhetetlen döbbenet-szilánk töri meg az ívlap hófehér békességét: *Meghalt Máté Imre*. Elment Erdély egyik legszebb vidékének, az Érmelléknek a poétája, a mihályfalvi remete. Talán ebben a pillanatban varázsolják könyvvé verseit a dübörgő nyomdagépek. De az annyira várt kötetet már nem csempészhetjük át Neki. Csak a barátok, a társak vehetik majd kezükbe a hét váradi, bihari költő antológiáját. „Szóródunk. Málunk. Gyérülünk.” Csupán néhány napja készült el egy Kislemez, melyen csodálatos megzenésített versét hallhattuk feszülten, lélegzet-visszafojtva. A dal címe: „A mihályfalvi temetőben”. Jóslata fájdalmas-gyorsan beteljesült: szülci, nagyszülci mellett ő is ott áll azóta Isten előtt. Mégsem búcsúsorok ezek. Soha nem hisszük el igazán, hogy nagyritkán ne bukkanna fel – ahogy szokta – Váradon, a Bémer téren, az Ady körben, közöttünk „mormolva alig érthetőn, Világos után világos gondot”; vagy éppen itt Pesten, ahogy számára idegen utcákon bolyong jóembereit keresve. Szikár sorai is itt kopognak majd, s a gyermekekhez szóló csengettyű-szavak. Nem vigyáztunk rád, Imre! Nagyon egyedül hagyunk. Űresen maradt a ház, elárvultak a ribizlibokraid. Othonod immár a sok riadt szív lesz.

Ott űrünk.

Szűcs László

Máté Imre

Temetőben

Van egy sír a temetőben,
Mihályfalvi temetőben.
Nagyanyám volt első benne,
Emléke hull a szemembe.

Nagyapám meg utána ment,
Nagy portáján maradt a csend.
Odavitték az apám is,
Hozzá készül az anyám is.

Én is odafekszem egyszer,
Hogyha nom gyötrellemmel.
Ha mindnyájan együtt leszünk,
Az Úr elé öten megyünk.

Ha mindnyájan együtt leszünk,
Az Úr elé öten megyünk.
Az Úr elé öten megyünk,
Hogy életünkről panaszt tegyünk.

Ellenzékben

egyzettem. 1946-tól ismertem Vásárhelyit, sokszor találkoztunk különböző élet-helyzetekben, és ismertem munkásságának azt a részét is, melyet csak szűk körben olvastak. Az 1956-os írószövetségi alkalmazottak perében letöltött börtönbüntetésem után a hatvanas években elhelyezkedtem mint könyvtáros, és itt bibliográfiákat kellett összeállítanom. Többek között egy Tolsztoj emlékkönyvet, amikor is az író életművét és tevékenységét forgószínpadra állítottam. Ezt a módszert alkalmaztam a Vásárhelyiről szóló „Ellenzékben” című kötetben is. Az élet és a történelem forgószínpadára helyeztem Vásárhelyit a maga sajátos életrajzi dokumentumai, munkássága és a róla szóló nyilatkozatok alapján. A könyv első része három anyag ötvözet; egy Olaszországban 1988-ban megjelent, Magyarországon nem ismert monográfia Vásárhelyiről, teljes terjedelemben, részletek az Oral Historic keretében zárt anyagként kezelt Hegedűs B. András és Kozák Gyula által készített életrajzi beszélgetéséből, melyet Vásárhelyivel folytattak, és az '56-os forradalom kapcsán, az akkor még szamizdatban megjelent Beszélő interjúból. Így megismerjük az 1956-os forradalom előtörténetét, az 1954–56 közötti eseményeket és magának a Nagy Imre pernek a folyamatát. A könyv második részében három tanulmányt közlünk a munkásságából és a hetvenedik születésnapjára készült, de meg nem jelent emlékkönyvből néhány történész, író róla szóló vallomását.

– Milyen emberi útnak mondhatjuk Vásárhelyit, aki 1946-ban részt vesz a párizsi béketárgyalásokon Gerő Ernő oldalán mint a Szabad Nép kültudósítója, később elhiszi Rajk kémkedési perét, ugyanakkor 1956-ban olyan részese a forradalomnak, hogy öt évi fegyházra ítélik?

– Itt én a történelmi díszletek közé állítanám Vásárhelyit, és vele együtt a korszakot is. Hiszen a második világháború utáni Kelet-Közép-Európa a jaltai és potsdami szerződések értelmében, illetve azok kijátszásával, a sztálini birodalom igazgatása alá került. És mindazok csalódtak, akik úgy gondolták kezdeti lelkesedésükben, hogy a háború utáni gyökeres változások eredményre vezetnek.

Azonban azt sem szabad elfelejteni, hogy a kommunista-bolsevik gondolkodásba beletartozott az is, hogy tudomásul kell venni, amit a párt elhatároz.

Éppen ezért nem tudom, hogy mi volt a sztálini rendszer nagyobb bűne, hogy elárulta a szocializmust, eltorzította, vagy pedig hogy egy népet, adott esetben a szlovákokat, magyarokat, lengyeleket, csehek hazug jelzőkkel és csalásokkal olyan örületbe kergetett, amire kevés példa akad a történelemben.

Amikor Nagy Imre 1953-ban a Parlamentben kihirdetett egy emberibb arcú szocialista magatartást, akkor Vásárhelyi és társai is elindultak azon az úton, amely az ötvenhatos forradalomhoz vezetett. Azonban az első magyar reformkísérlet kihirdetése és a forradalom közötti időszak, vagyis 1953–56 köze, köztélhúzáshoz hasonlítható. Volt olyan időszak, amikor úgy nézett ki, hogy Nagy Imre le tudja teperni Rákosit, de a külpolitikai események Rákosinak kedveztek. Hruscsov világpoliti-

kai, stratégiai megfontolásból ki akart békülni a jugoszlávokkal 1955 májusában, és ezt elő kellett készíteni. Vagyis nem engedhette meg magának mint új vezetője a posztstálinista korszaknak, hogy Magyarországon egy revizionista, reformista Nagy Imre legyen az ország vezetője.

– Ha igaz az a magyar mondás, hogy késő bánat eb gondolat, akkor nehéz töprengés nélkül olvasni a bolsevik-kommunista párt irányítás ellen fellépők életútjáról szóló dokumentumanyagokat, hiszen személy szerint ma is olykor egymás ellen beszélnek.

– Itt megint a történetiség a döntő. 1953 után, a sztálinizmus elmúltával csak egy egységfrontról lehetett beszélni, amely sajnos nem jutott el a munkásokhoz és parasztokhoz. Egy értelmiségi réteg, többek között Vásárhelyi Miklós és társai kezdték el repeszteni a sztálinizmus betonfalát, amikor is nem a látványos nagy megoldásokban, de kisebb, reformista cselekedetekben kellett gondolkodni. Ma viszont, amikor az egész kelet-közép-európai régió, amelyik Jalta és Potsdam megkérdőjelezésével foglalkozik, hiba lenne feltételezni egy olyan egységet, amelyik akkor elengedhetetlenül szükséges volt.

A mai olvasó számára például igen fontos lehet az a tanulmány, melyet Vásárhelyi fogalmazott meg 1986-ban egy magánlakáson az első magyar reformkísérlet időszakáról s amely eddig csak Párizsban jelent meg nyomtatásban. Tehát az akkori lehetőségek között a legmesszebbmenőkig igyekeztek a rendszer hibáit kijavítani, és Isten őrizzon bennünket attól, hogy a reálpolitika mellőzésével próbáljunk ma is.

Gyórfy László

Erdélyi magyar olvasókönyv

(Magyar Világ Kiadó, 1989.)

Erdélyről, az erdélyi magyarság történelmi múltjáról és (talán már tegnapi) nehéz jelenéről szólnak ennek a könyvnek az írásai.

Képet adnak a táj regényes szépségéről, a havasok és vadvizek lenyűgöző világáról, és felidéznek a szinte mindig mostoha történelmi sorsot élő erdélyi ember küzdelmeit, tapasztalatait és törekvéseit – olvashatjuk a bekezdésben.

A kötet, amelynek az Erdélyi magyar olvasókönyv címet adta összeállítója, válogatás, mégpedig nyolc évszázad írásos emlékeiből. A középkori

tollforgatók nevei éppúgy szerepelnek a szerzők között, mint napjaink ismert alkotói. A korlátozott terjedelemben való tekintettel, az olvasókönyv nem adhatott helyet mindenkinek, aki a nyolc évszázad során az erdélyi magyarság sorsával összefonódott.

„Az erdélyi magyarság tapasztalatairól és törekvéseiről kívánunk képet adni, ebben a képben mindazonáltal jelen vannak és jelen kell lenniük az erdélyi románoknak és szászoknak is. Erdély a maga sok évszázados története során három népnek és három kultúrának is otthont adott, és

az erdélyi magyar múltat nem lehet megérteni az erdélyi románok és szászok ismerete nélkül” – folytatódik a gondolatmenet. Szorosan, ezekhez a sorokhoz kívánkozik, mintegy illusztrációként Farkas Árpádnak sorai: „Itt Erdélyben a suvasodásos dombok/ a férfiakban éjjel mélyre szállnak/ recs-csenve nőnek meg a pofacsontok/ s a vízmosásos szemekben az árnyak/ nézik, évezredes hosszan/ hogy a türelem partjain milyen erdő ég el/ (...) apáink hulló, drága arcán járunk.” (Apáink arcán, 1968.)

Erdély állandó metamorfózisa ismert tény, mint ahogy az is, hogy napjainkra az egyéni és közösségi tragédiákkal terhes órák érkeztek el. Pomogáts Béla a kötet összeállítója hangot

ad reményének, hogy az erdélyi magyarság történelmének nem tud és nem fog véget vetni napjaink embertnyűvő korszaka sem. Az olvasókönyv egyszerre figyelmeztetés és biztatás. Figyelmeztetés a közelmúlt tanulságaira, és épp a tanulságok felmutatásával biztatás a jövőbe vetett hit acélozására.

A könyv anyaga időrendileg szerkesztett, 896-tal, a Kende és Gyula törzsek letelepedésével kezdődik, és 1989-cel zárul, amikor is, több nemzetközi szervezet ítélte el a román kormány nemzetiségi politikáját.

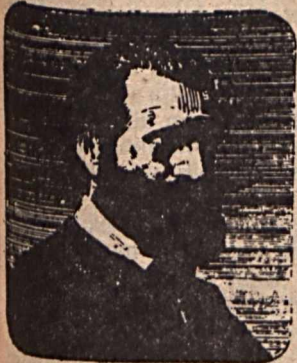
Természetesen kapott helyet a sorban a Magyarországra menekült több tízezer román állampolgár sorsa éppúgy, mint a román kormányzat meghirdetett kistelepülések felszámolására tett törekvéseinek elítélése is. Alapos és igen informatív a kötetben (olvasókönyvben) szereplő szerzők ábécé-rendbe sorjázó életrajzi adatsora.

A címlap Kós Károly metszetének felhasználásával készült és Gergely István munkáját dicséri.

A kötetet Cseh Gusztáv kolozsvári képirozó rézkarcai teszik még változatosabbá.

– Bayer –

Cseh Gusztáv rézkarcai

ORBÁN BALÁZS
1829 – 1890

KRIZA JÁNOS
1811 • 1875

1897 TAMÁSI ÁRON-1966

KÓS KÁROLY
1883-1977

Bevásároltam

Úgy is mondhatom, hogy megkopasztottam önmagamot. Az is igaz, hogy zsebeim üresek, a buksza fiókjai ásítanak a papírpénzekért. S a legnagyobb baj: hol van még a január vége! A bevásárláson – befürdésen – túl lévén, érdemes összegezni a karácsony előtti napokat. Érdemes, egyben azért, hogy meglássuk, mennyire változott a múlt évi tumultuózus jelenetekről, másrészt azonos eszmei értékű ajándékokért ma mennyivel fizettünk többet.

Nem panaszkodtak a kereskedők: kevés volt a vevő, nem volt sok dolguk. Egyedül élő személyek körbejárták a város üzleteit, hol lehet azonos tárgyat olcsóbban venni. Példának okáért az Elmex nevű fogkrém minden üzletben más áron kelt el. Más ára volt azonos márkájú szappannak. És fenyőfáknak. Ezekről szólni külön ilik. Mert igen sok volt belőlük, minden utcasarkon állt egy-egy autó, tömve fával. Volt amelyik árus átalányban adta: egy fa kétszáz forint. A nagyobb fákért háromszázat is kértek. A kisebbekért csak százat, de ezek már úgy néztek ki, mintha karácsony után két hétig panelszobában lettek volna, elhullajtották tüiket.

A lázbahozó hiánycikkekről hosszú listát lehetne felállítani. Első helyre az étolaj került. Ki gondolná, hogy ilyen bőséges és jó napraforgó-terméseredmények után hiánycikké lép elő az

olaj? Aztán gyorsan intézkedtek az illetékesek: külföldről hozták be olajat – négyszeres az ára, mint a hazainak. Persze az olajért az állam nem forinttal

fizetett. Vagy itt van például a déligyümölcsbörze. Talán soha nem volt akkora kínálat, mint az idén. Banán banán hátán. Az egyik helyen száz forint volt kilója, másutt hatvan.

A Délker például csak minimális nyereséggel szabadult meg árujának egy részétől – kissé eltúlozták a behozatalt. Ezeröttszáz vagon banán beérkezéséről beszéltek. Nem csúszkáltak ebből kifolyólag a banán héján, ha kértél két szál banánt, a boltos nem bontotta meg a nejlonzacskót.

A lisztes „zsákokok” sem bontották meg. Ezért nem volt ritka, hogy a zsuporfüllésű csomagolt húsz kiló lisztet, két kilós zacskókkal, úgy vitték, mint a cukrot. Mert azt is vitték. Bőségesen. Láttam olyan tehertaxikat, amelyek nyolc-tíz zsák cukrot vittek a tanyához. Olyan tanyákhoz is, amelyekben tudom, hogy még 17 forintos cukor is van – borjavitóként tartván, mivel a cukornak az a tulajdonsága, hogy minőségét korlátlan ideig megőrzi. Minőségét őrzi a pezső is. Minél régebbi, annál érettebb. Nézem ám, amint hirdeti a Népbolt, hogy ezen a napon minden vásárlás esetén tíz százalék kedvezményt ad a nyugdíjasoknak. Jön a nyugdíjas ismerősöm. Három üveg pezső, meg két nagy doboz kávé van kosarában. Nocsak, nocsak – hogy is állunk a kisnyugdíjak ügyével!

Érdekes: a karácsonyi szezon előtt a hús nem fogyott úgy, mint a korábbi években. Pedig begyűrűzött a jövő évi áremelés híre. Úgy látszik, már tele vannak a hűtőládák. S csak azok az urak vették a húst, akik disznót vágtak, s kiegészítésül nem árt húsz-negyven kiló töltelékét csinálni.

A mosópor. Szeretnénk jövőnk tisztának látni? Ezért is ürültek ki a boltok pultjai – csak elvétve találni mosóport. A jobb minőségű Bioponból még a legkisebb csomagot is keresni kell. Keresni pedig érdemes. Mert a Spe mosópor a vásárcsarnokban tíz forinttal adták olcsóbban, mint az üzletekben. A mosószer is olyan portéka, amely minőségét nem veszti el. Így ebből is lehet bespájolni. Még

a vécépapír is erre a sorsra jutott. Mivel bő a választék ebből a cikkből – nem csoda, hogy az olcsóbb a jobb minőségű –, igaz, nincsen cicásan csomagolva, csak úgy papírba.

A szeszről is szóljunk. Ünnepeink vidámító italaiból a kínálat jobb mint bármely évben. Az árak!!! Hát azok már a jövő évet sejtetik. Például a ruszki pezsgőt 270 forintért árulták. Volt viszont magyar tankpezsgő is. Nyolcvan forintos pezsgővel is lehet a jövő évet köszönteni. Meg a röviditalokkal is. Ezekből az égetett szeszekből bőséges volt a választék. Olyan bőséges, hogy némelyik szeszfordás már-már úgy beszélt a gazdákkal, mintha szívességet tenne azáltal, hogy kifőzi a cefrét, s azért olyan mosadékot ad, amilyent akar. S amint a „fél” panaszkodik, az a válasza: jövőre ne ide hozza a cefrét.

Még nincsenek tapasztalataim arról, hogy a négy napos karácsonyt, tehát – szombat, vasárnap, hétfő, kedd – miként vészeltük át. Gondolom, boldog, békés volt ez a négy nap. S úgy-szintén, hogy sok jói ha nem is ígér a jövő esztendő, azért bízzunk benne, hogy akkor is az ünnepek előtt megboldulunk a vásárlási lázban. Mert pénzünk az lesz, amint a képviselő urak meg a közigazdászok jósolják, húsz százalék fölött lesz az infláció. S ha több lesz a pénzünk, vajon kapunk-e érte annyi árut, mint most? Kíváncsian várom a jövő évet.

Pálkovács Jenő

fénykép: – kapfinger –

Kísért a múlt...

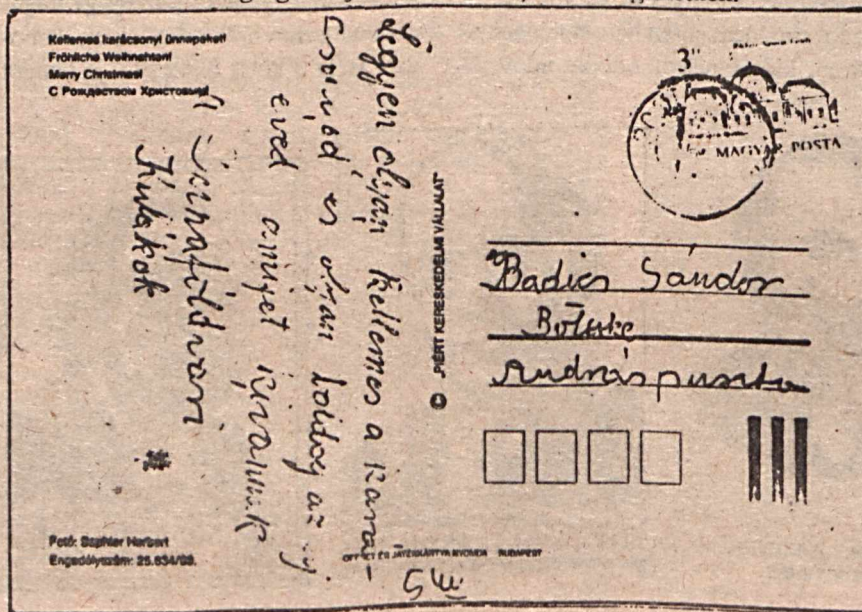
Őn kellemes karácsonyt és boldog új évet kívánok nekem egy olyan aláírással, hogy dunaföldvári kulákok. Nos, ha Őn őszintén kívánt boldogságot, én ezt köszönöm és ugyan olyan őszintén kívánok minden jót. Ha viszont ön 1952-re céloz és az én akkori tevékenységemre, most erre az alábbiakban válaszolok. Az elkövetett hibáért a Biróság 18 havi börtönre ítélte ebből 12 hónapot bányában a tata-bányai síkvölgyi aknában ledolgoztam. Olyan teljesítményeket értem el, melyek kiérdemelték büntetésem felüggesztését. Én soha nem kértem azt a beosztást kényszerítették rá, hogy elvállaljam. Én Budapestről, ahol a beszélt (BSZKRT)nál dolgoztam azért jöttem haza mert én paraszt ember vagyok és én a termőföld szagát éreztem minden tavasszal, nem bírtam a városi életet. Beléptem a técszbe, ahol szerettem dolgozni. Többször jöttek ki a járási pártbizottságról végül egy szöveget nekem a felszólítást, hogy mint a párt tagja köteles vagyok a párt utasítását követni nem tehettem mást elvállaltam. Ha hibát követtem el ezért a fent nevezett büntetéssel megbüntettek. Erről ennyit.

Másodszor kellett nulláról indulni. Visszajöttem a técszbe a növénytermelésbe dolgoztam éjt nappalá téve. Ön ezalatt a vélt sebeit nyalogatva háttal fordított a mezőgazdaságnak elment az iparba több ezer havi fizetéssel. Mi akik itt maradtunk 10–15 Ft-os munkabérségért dolgozunk inunk szakadtáig.

Szövetkezetünk 1949 ben alakult állatállományunk 1 bivaly 1 db ló volt keserves nehéz éveket értünk megtudtuk hogy minden kezdet nehéz. Vállaltuk a nehézségeket és igazunk lett 1966 ig elértük, hogy 500 db számos állat látszólagos tulajdonosai voltunk. 3 db tehéngépkocsink 5 db. traktorunk 3 db kombájnunk és ami legfontosab mint egy 50 jól dolgozó tagunk volt. Abban a tudatban voltunk, hogy ezzel a szövetkezeti vagyonunkal mostmár könnyen élünk. Fenteb látszólagosnak nevezett vagyont azért illetem ilyen jelzővel mert a Járási PB és a Járási tanács VB a tagságot kijátszva

egyesítette TSZ-ünket a Bölcseki Rákóczi TSZ-szel.

Ujra előről kezdehettük az életet, igaz azonban mostmár könnyebb gazdasági helyzetünk lassan javult. Munkámat ekkor is a legnagyobb igyekezettel végeztem. Sokmindenben nem értelem egyet a Párt és TSZ vezetőivel akik a Szocialista Demokrácia elvei helyett saját érdekeik megvalósítását tűzték ki célul. Végül is 54 évesen 28 évi TSZ tagság után a GYGV Paksi egységénél gépkocsivezetőként helyezkedtem el. Másfél évi munkám után itt kaptam a legtöbb megbecsülést életemben. Még most is megkérdezik, miben segíthetnek.

Nyílt levél egy névtelen levélírónak

Ugy gondolom, hogy emberség dolgában is megtettem a magamét amikor 1980-tól 3 unokámat magunkhoz vettem és miután leányom meghalt feleségemmel felneveltük őket mostmár csak a legkisebb jár iskolába. Ő most 13 éves. Még csak annyit szeretnék Önnek T. levélíró elmondani, hogy téved ha azt gondolja, hogy a nyugdíjaim kiemelt nyugdíj.

1982 ben 4200 FT al nyugdíjaztak 44 éves munka után én ugyanis 12 éves koromtól 4 évig cseléd voltam munkabérem a 4. ik évben érte el az évi 4 q buzát, háló szobám télen az istálló nyáron a takarmányos padlás volt ez volt a divat, párnám a téli kabát takaró és lepedő a lópokróc. 1942–43 ban pedig részarató voltam az itteni uradalomban 1943 ősztől Budapestben – a többit már említettem.

Rokkant nyugdíjasként kezdtem. 1985 óta ritmusszabályozóval élek most 1989 ben 5400 FT a nyugdíjaim. Amint a leirtakból látja sem az egészség sem s pénz nem áll arányban a küzdelmes élettel ami mögöttem van. Nincs Önnek mit irigyelni tőlem, ha csak azt nem, hogy ennek ellenére minden reggel 6 órakor kelek és egész nap találok magamnak munkát, mert nagyrészt saját kezűleg építgetem unokámnak a jövődő lakását.

Nos tisztelt névtelen levélíró ezt tartottam szükségesnek közölni Önnek!

Tisztelettel: Badićs Sándor, Bölcse-ke Andrási pusztán

(A levelet az eredeti szöveghöz hűen közöltük.)

RTV

KOSSUTH RÁDIÓ 8.10: „Csöpp Nagy István” Kurt Marti svájci költő versei. 8.27: A debreceni Délibáb együttes felvételeiből. 9.00: Helyettem írták... 10.05: Bemutatjuk Yves Montand „Tegnapról és máról” című lemezét. 10.56: Karácsonyi dal. Czukás István versei. 11.02: Vendégségben Paskai László bíborosnál. 12.20: Nagy mesterek – világhírű előadóművészek. 13.19: Közéleti portré. 14.10: „Mindenik embernek a lelkében dal van...” 40 éves a Kiskunfélegyházi Ifjúsági Vegyeskar. 15.10: Irodalmi műsor. 15.52: Filmzene. 16.05: A kamarazene kedvelőinek. 16.50: Az én karácsonyom. Az MR körzeti stúdióinak műsora. 17.30: A Szabó család. 18.00: Mese-zene gyerekeknek. 18.45: A Rádiószínház bemutatja. A Nagy Kaszás balladája. 20.10: Beszélgetés Jandó Jenő zongoraművésszel. 21.00: Népdalest. 22.15: Nerone. Részletek Boito operájából. 23.00: Szimfonikus zene.

PETŐFI RÁDIÓ 8.05: Tudok egy erdőt. Závori Andrea színésznője. 8.46: A torontói gyermekkar énekel. 9.05: Slágerlista. 10.00: Helykereső. 12.00: Jó ebédhez szól a nóta. 13.04: A Gyermekrádió bemutatja. A két Lotti. Erick Kastner regényének rádióváltozata. 14.00: Diárium. 15.30: Népzene a Selyemgombolyítóban. 16.20: 25 éves a Vasápmi koktél. 17.05–21.00: Poptarisznya. 21.05: Rádiószínház: Ember a semmiben. Az URH-sávon. 19.35–kb. 21.30: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagyertermét. Kb. 21.30–22.02: Operarészletek. 22.02: Frankie Boy legendája. Zenés portré Frank Sinatra-ról. 23.15–0.14: Összeállítás Vangelis felvételeiből.

BARTÓK RÁDIÓ 8.20: Hallgassuk újra. 10.00: Hangfelvételek felsőfokon. 11.12: Geszty Szilvia ária hangversenye a Pesti Vigadóban. 12.05: Nevek ürtügyén. Jézus. 13.05: Labirintus. 13.20: Az Európai Kamarazenekar Bach hangversenye. 14.56: Kamarazene. 16.05: Táltoskirály. Makkai Sándor regényének rádióváltozata. 17.00: Bergeni Fesztivál 1989. 18.21: Jager Cockney rapzsófia. 18.30: A Magyar Rádió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsora. 19.05: A Magyar Rádió német nyelvű nemzetiségi műsora. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagyertermét. Kb. 21.30: Operarészletek. 22.02: A vörös malom. Molnár Ferenc furcsa játéka. 23.00: Szombathely '89.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ 6.00: Kezddik a nap: hírek, hírmagyarzatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Autórádió. 9.40: Hobby. 9.50: Párizsi magyar figyelő. 10.00: Hírek. 10.10: Emberek, művek, események. 10.40: A technika világa. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli hangverseny. 12.10: Az élet megy tovább. 12.40: Történelmünk útja. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Nyitott szemmel. 13.40: Könyvismertető sorozat. 14.00: Hírek. 14.10: Emberek, művek, események. 14.40: A technika világa. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: Az élet megy tovább. 16.40: Rádiógyetem. 17.00: Hírek. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Könyvismertető sorozat. 19.00: Hírek. 19.10: Kommentár nélkül. 19.40: Könyvismertető. 20.00: Hírek. 20.40: Tallózás magyar folyóiratokban. 20.50: Mérégen. 21.00: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Autórádió. 23.00: Hírek. 23.10: Kommentár nélkül. 23.40: Könyvismertető. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Tallózás magyar folyóiratokban. 0.35: Mérégen. 0.45: Műsorzárás.

TV1 8.50: Képzőművészet. 8.55: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.00–9.50: Szűziesz matiné. 9.00: Kincskereső kisködmön. Ifjúsági filmsorozat. 9.25: Miska Mackó és a többiek. Szovjet kisfilmsorozat. 9.50: Hámas csapata. A titok. 10.35: A jegesmedve birodalma. Angol ismeretterjesztő filmsorozat. 11.30: Delta. Tudományos híradó. 11.55: Mozgató. Torna mozgáskorlátozottaknak. 12.05: Képzőművészet. 17.00: Hírek. 17.05: Déli videóújság. 17.15: Správy – Hírek szlovák nyelven. A szegedi körzeti stúdió műsora. 17.20: Nasa obrazovka. A szegedi körzeti stúdió szlovák nyelvű nemzetiségi magazinja. 17.50: Betűreklám. 17.55: A nevünk: Profán együttes. 18.05: Loriot. NSZK szórakoztató film. 18.30: Információk a vállalkozóképző sorozatról. 19.00: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Életfogytiglan. Ausztrál kalandfilmsorozat. 21.20: Reklám. 21.25: Unokánk sem fogják látni. 22.05: Szemlő szemben. 22.55: Híradó 3.

TV2 16.00: Képzőművészet. 16.15: TV2. 16.20: TS '89. 17.16: TV2. 17.45: Kérdezz! Felelek. Egri János műsora. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.46: TV2. 19.00: Főnix botrány. Csehszlovák társadalmi dráma. 19.55: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Napzárta. 22.15: Teljes napfogyatkozás. Tévjáték. Kb. 24.00: TV2.

RTL PLUS 8.00: A légzőcsövűek világa. Rajzfilmsorozat. 8.20: Gadget felügyelő. 8.45: Ultraman – Titkos énem. 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Telebutik. 11.00: A légzőcsövűek világa. 11.25: Dennis. Rajzfilm. 11.35: Népi muzsika. 12.30: Tánc. 13.00: Műsorismertetés. 13.05: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. Családsorozat. 14.15: A Springfieldek története. Családsorozat. 15.00: Gazdag ember kerestetik. Amerikai musical. 17.10: Játékshow. 17.45: Pronto Salvatore. 17.55: Hírek. 18.00: New York őrangyala. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Az edző. Családsorozat. 19.25: CHiPs. Autótolvajok. 20.15: Gonosztevők társasága. Francia filmvígjáték. 22.00: Szűrőgyűvédek, trükkök, perek. Ügyvédsorozat. 22.50: Hírek. 23.00: Bruce Lee – A halál játéka. Hongkongi karatefilm. 0.20: Bellamy. Ausztrál krimisorozat. 1.05: HCiPs. 1.50: Aerobic. 1.55: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL 7.00: Napkezdés. 8.00: Egyveleg. 14.30: Forró drót. Könyvzenei show angolul és németül. 15.30: Take Off. Könyvzenei műsor. 16.30: Hullámhosszon. Élő telefonos zenés műsor. 18.30: Transmissio. 19.30: Idő-lánc. 19.55: Időjárás-jelentés. 20.00: Super vakáció. 20.30: Der Spiegel. 21.00: Az év eseménynaplója. 22.00: Hírek, időjárás. 22.10: Európai üzleti hírek. 22.40: Nemzetközi hírmagazin. 23.10: Az ITN hírműsora. 23.40: Der Spiegel. 0.10: Hírek, időjárás. 0.20: Egyveleg. 1.20: Időjárás. 1.50: Egyveleg. 2.00: Műsorzárás.

SATI 6.00: Jó reggel a SATI-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.35: Közkórház. Családsorozat. 9.20: Természetbarátok. Horoszkóp. 9.30: Műsorlevezetés. 9.35: Szomszédok. Családsorozat. 10.00: Hírek. Időjárás. 10.05: Tévéből. 10.30: Infemo. Amerikai háborús film. 12.30: Szerencsekerék. 13.00: Tévétől. 14.00: Műsorlevezetés. 14.05: Garfield. Rajzfilmsorozat. 14.30: Egészségvédő. Horoszkóp. 14.40: Közkórház. Családsorozat. 15.30: Boldog napok. Családsorozat. 15.55: Az arany ló. 16.05: Örülj vadnyugat. Westmorsorozat. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. Családsorozat. 17.35: Piaci öletek. 17.45: Műsorlevezetés. 17.50: Az Enterprize űrhajó. Sci-fi sorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Fantázia-sziget. Fantáziasorozat. 20.25: Időjárás. 20.30: Spencer. Krimisorozat. 21.25: Hírek. 21.30: Halott búvárnem kell arany. NSZK kalandfilm.

TV5 16.05: Hírek. 16.15: Európa-klub. 17.15: A montreali énekestalálkozó. 17.45: Konyhatíkok. Michel Oliver receptjei. 18.15: Számok és betűk. Játékos vetélkedő. 18.35: Falu a felhők között. Gyermekműsor. 19.00: Hegymászók magazinja. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillag papíros. 20.00: Ellenállások. Riportműsor. 21.15: Az építők emléke. 21.30: Kanada kétértelmű. Útifilmsorozat. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Szex. Jean-Pierre Foucault variétéje. 23.55: Ex libris. 0.55: Műsorzárás.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ 1. műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Mexikó leggyorsabb egere. 9.30: Interjú Otto Schulmeisterrel. 10.30: Végtelen történet – NSZK film. 12.05: Zenedoboz. 12.15: Univerzum – A kalasok – Nagy Sándor örökösei a Hinduksuban? 13.00: Hírek. 13.10: A császár új lovai. 13.55: Fekete karácsony – Amerikai film. 15.35: Heathcliff és Riffraff. 16.00: Csillagok a város fölött – Bábszínház. 16.20: Családi játékok. 16.55: Mini Tv-híradó. 17.10: Egy elbűvölt lány. 18.00: Laura és Luis. 18.55: Mexikó leggyorsabb egere. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Kulturális hírek. 20.03: Sporthírek. 20.15: Nyolcvan nap alatt a Föld körül – Amerikai Tv-film. 21.45: Oldalpillantások. 21.55: A második feleség nyoma – Amerikai film. 23.30: Hírek. 23.35: Alfredo, Alfredo – Olasz film. 1.05: Hírek.

JUGOSZLAV TELEVÍZIÓ 1. műsor: 8.15: Műsorismertetés. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Pipi a Hosszú Harisnya – sorozat gyermek-eknek. 9.00: Iskolatelevízió. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmúlások – nézzék! 15.05: Műsorismertetés. 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai program. 16.30: Magyar híradó. 17.15: Tv-napló I. 17.35: A mai sport. 20.00: Mozi-szem – Játékfilm. 22.35: Tv-napló III. 22.55: Angol nyelvű hírek. 23.00: Éjszakai program. 1.00: Hírek. 1.05: A csütörtöki műsor ismertetése.

2. műsor: 16.55: Műsorismertetés. 17.00: Hírek. 17.05: Iskolatelevízió. 18.15: Zágrábi panoráma. 18.30: Karlovaci, siseki, gospici, bjelovari és varaždini körzeti program. 19.30: Tv-napló. 20.00: Zeni est. 21.30: Hírek. 21.37: Időjárás. 21.40: Scientia Yugoslavia. 23.10: A csütörtöki műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, Super Channel, SATI és TV5 műsorát részletesen közli a Telehold

Ahol a Pol-Pot még virágzik...

I. Tudnivalók a Benke-ügyhöz

Lehet, hogy mégis igazat beszélnek azok, akik azt mondják: „az egykori Pol-pot megyéből csak a szónoklatokban lett reform megye...”

A mostani történet – amely 1984. óta húzódik – idei részletei is arról tanácsot adnak, a csongrádi megyeszékhelyen még mindig nem jut az ember egyről a kettőre, ha nem áll be a sorba. Ha azt vesszük, nem eget rengető dolgokról van szó, „csupán” egy receptről, amelyből megtudni, miként lehet törvényesen az állampolgárt félretenni az útból. Nos ez a vény ezúttal még azokra is érvényes, akik az átlagosnál jobb idegzetűek. Mert bebizonyosodott, a vasidegzet itt csak arra jó, hogy az ember megmutassa: nem lehet őt oly könnyen csak úgy „palira venni”. Ám a harcot évekig vívónak mégis hiábavaló volt a vaskos dossziéra duzzadt fellebbezés, beadvány, kérelem, a segítségkérő levelek, de még a tucatnyi újságcikk is – a bürokraták győztek ebben az esetben (is). Mert néha humánusnak tudnak lenni, például akkor, amikor körükből vesznek védelembe valakit. Csakis így maradhatott vezető állásban az, aki olyannyira kikészült idegileg, hogy „sárga cédulával” tért vissza munkahelyére.

A korrupciót, a bürokrácia útvesztőt és a különböző hivatali összefonódásokat lehet a legtrikább esetben bizonyítani. Többnyire ezért nem neveződnek nevén az emberek, hiszen a négy-szemközt lezajló borítékcsereknél az érintettek gondosan ügyelnek arra, hogy szemtanú se legyen. „Bizonyítsák be, ha tudják” alapon nagyban mehet a „játék”, s aki érvényesülni akar – többen mondják Szegeden – annak „tejelni” kell, még az új időkben is. Azt rebesgetik, hogy a Komócsin és Papp-ügy még mindig tart, hiszen újra rendezték soraitak...

Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az a név nélküli vádaskodás, amely kerek egy évvel ezelőtt jelent meg a Reformban „Szegeden újra a korrupció az úr?” címmel. Szűk kis hazánkban néhány alkalommal előfordult, hogy az általánosságban megírt jelenségeket egyes emberek sértődötten magukra vették. (Lásd: Pécsi Orvostudományi Egyetem; bajai első párttitkár.) Nos, itt is ugyanez zajlott le, mert Benke Zoltán, szegedi magánvállalkozó nyilatkozott a Reformnak arról, mi az oka annak, hogy a megyeszékhelyen nem tud érvényesülni. Ebben a cikkben szóba került a „hálapénz”, a korrupció, a bürokrácia – természetesen nevek nélkül. De a hatályos büntetőtörvénykönyv hatóság megsértése vétségének minősíti annak a magatartását, aki más előtt olyan tényről állít, híresztel... stb., amely a hatóság iránti bizalom megingatására alkalmas. Nos, e jól megalkotott törvénybe minden és mindenki belefér. Ezt tudta az akkori

megyei tanács általános elnökhelyettese is, és büntető feljelentést tett írásban a szegedi rendőrkapitányságon Benke Zoltán ellen. Vagyis – szokták mondani: kinek nem inge, ne vegye magára... Úgy vélem, hivatalnak nemcsak a tanácsot szokás nevezni, s főként nem kizárólag a megyeit, mégis a következő idézet ellen tiltakozott legjobban az elnökhelyettes: Benke-nyilatkozat: – „Ismerem a hivatalok vezetőit, s tudom – bár bizonyítékok nincsenek a kezemben –, hogy milyen az összefonódás közöttük... Az állampolgárnak mindenért fizetni kell, többnyire hálapénzt. Nekem is megüzenték, hogy kinek mennyit adják, akkor békén hagynak.”

Ez csak egy mozzanata az ügynek, mely arra próbál rávilágítani a szólás-szabadság idején, mégsem mondhatjuk el azt, ami igaz. A magyar jog közbizonytalan: csak olyat állítsunk, amit bizonyítani is lehet. Így hát, a borítékok továbbra is vigyorogva vándorolnak egyik zsebből a másikba, s oda kerül a legtöbb, ahol amúgy is bőven van...

Ebből következik, hogy Szegeden csak az boldogul, akinek pénze van – legalábbis a lakosság ezt állítja, s a saját bőrén tapasztalja. Mert tudnak olyan esetéről is, hogy például diplomát pénzért lehetett vásárolni, meg azt is mondják, hogy az ügyvédi kamarához sem érdemes fordulni...

Mindez persze szóbeszéd, senki sem vállalja, hogy fényt derítsen a piszkos dolgokra. Hiszen a dolog legtöbbször attól mocskos, amitől valaki tiszta maradhat: gondosan ügyel az „ujjlenyomatokra”.

A Tisza-parti „Pol-Pot központban” jó néhány név nem merült a múltba. Az igazi reformkörökben – ha egyáltalán van ilyen –, gyakran hallani a Komócsin és Papp nevet, s ezek mellett ott szerepel az élvonalban Antalffy, Ocskó, Szabó, Ábrahám –, ki-kik másért él a köztudatban. Tiltakozni ellenük csak burkoltan lehet, mert a hatalom az övék, ügyis ők lesznek a győztesek. Azt is rebesgetik Szegeden, az ilyesfélék jól össze tudnak tartani, mert van belőlük bőven a tanácsházán, a rendőrsége, a bíróságon, a kamarában – szóval együtt a gárda a legfontosabb helyeken. Így aztán a lakosság tehetetlen. Mert a visszaütés sem nyílt kártyákkal történik, csakis a törvényes kereteken belül. Egy állampolgár tud érvényesülni. Ebben a cikkben szóba került a „hálapénz”, a korrupció, a bürokrácia – természetesen nevek nélkül. De a hatályos büntetőtörvénykönyv hatóság megsértése vétségének minősíti annak a magatartását, aki más előtt olyan tényről állít, híresztel... stb., amely a hatóság iránti bizalom megingatására alkalmas. Nos, e jól megalkotott törvénybe minden és mindenki belefér. Ezt tudta az akkori

Szilvási Ildikó

Következik:

II. Árnýkboxolás a hivatalokkal

Gyógyszerészhallgatók hivatástudata

A gyógyító foglalkozások a modern világban is megőrizték és megőrzik hivatásjellegüket. A foglalkozási szerepek más munkakörök esetében észlelhető mechanikus szabályszerűségei itt csődöt mondanak. Ezért is fordult olyan nagy érdeklődéssel éppen e területek felé a jelentős, szemléletformáló amerikai szociológus, E. Freidson, hogy mintegy tetten érje a társadalmi modernizáció korában is a történelmi korszakokon átvélő, a képességen túlmutató társadalomszerveződési princípumok továbbra is hatékony működését.

Ebben az előbbi értelemben a gyógyító hivatásúak mikrotársadalmának alakulása mindig tartalmaz a kor konkrét társadalmi érdekviszonyainak túlmutató elemeket is. Ugyanakkor ezek a kis társadalmak is részei a társadalom egészének, s ez utóbbi folyamatok, változási tendenciáinak sokféle nyomát viselik. Természetesen fokozottan igaz minden a gyógyító hivatások mikrovilágának „inputjainál” álló, azokba éppen csak belépni készülő, e hivatásokra felkészülő csoportokra, a megfelelő szakok diákjaira, egyetemi- és főiskolai hallgatóira, hiszen ők egyszersmind fiatalok is lévén, jobbra az aktualitásokra erőteljesen reagálnak, s a korszellem mindenkorai sugallatainak nagy „desifrirozói”.

Igy van ez a ma olyannyira változó Magyarország változatlanul hivatásigénnyel élő válságáztatának, az egészségügynek fiatal szakemberjelöltjeit, egyetemi polgárait, diákjait körében is. Az elmúlt idők szűkkeblű mechanizmusai közül is sokakat zártak el választott hivatásuk, szakmájuk elsajátításától és későbbi művelésétől, sokakat tereltek ilyen vagy olyan szakok felé, sokak ambícióját szorították szűkös keretek közé, sokféle hivatást bürokratizáltak és szűrkítettek el. S

ma, amikor fölserkennek a remények – illúziókkal vegyest? – a zavaróvá vált viszonyok elrendezésére, a fiatal értelmiségieknek, diákoknak, a jövődől elhivatott szakembereknek, s a képzésükért-nevelésükért, jövőjükért felelőseknek – az eddigi mechanizmusok kárvallottjainak és itt-ott privilegizáltjainak – számot kell vetniük a kialakult helyzet gyökereivel és a benne élők perspektíváival.

Egy társadalmi szituációban benne élő emberek véleménye az adott szituációról tartalmazhat ugyan téves elemeket, de maga ez a vélemény is része a szituációnak, tévedéseivel is formálja azt. Eppen ezért alakult ki a szociológiában az a hagyomány, hogy pontosságra és korrektségre törekedve, tudományos gyűjtőmunka során a szakemberek feltérképezik a vizsgált társas-társadalmi szituáció résztvevő alanyainak a helyzetről megformált véleményét.

Az ilyen célra összegyűjthető személyes megnyilvánulások egy része természetesen a véleményeknél kevésbé szubjektív, hiszen azok – egyebek között – a megkérdézettek múltbeli törekvéseiről, személyes életüket alakító lépéseikről számolnak be.

A budapesti gyógyszerészhallgatók szakmai tudatának felmérését célzandó is hasonló megfontolások alapján kért tőlünk egy, még publikálatlan szociológiai vizsgálat során több-kevesebb szubjektív elemet is tartalmazó beszámolót a szakterületre kerülésük személyes előzményeiről, perspektíválásokról és lehetséges törekvéseikről. Az így megismert tényezőket néhány objektívabb szociális jellemzőjük függvényében is igyekezett a kutatást értelmezni. S tette ezt annak reményében, hogy az elmúlt időszak torz presztizsteremtő és perspektívá-

kat elzáró, szűkítő gyakorlatának egyik áldozatát, a magyar gyógyszerészetet, gyógyszerészhivatást, művelőinek pályakezdésénél – sőt az előtt – szemügyre véve, a bajok okai és a kiutak perspektívái után kutatva, ha csak szerény mértékben is ilyen vizsgálatokkal is pontosabb önismerethez lehet segíteni.

Tekintsük meg a vizsgálat eredményeinek számszerűsített tükrében, hogy – sok egyéb mellett – milyen jellegzetességeket mutat a jövődől magyar gyógyszerész társadalom egy „tanulmányi kohorsza”, egy évjárata! A vizsgált diákoknak csupán egy tizede vallja magát a gyógyszerész hivatás tekintetében határozottan elkötelezettnek. Középiskolás korukban csak 1/3-uk, első egyetemi felvételi vizsgájuk időszakában nem egészen felük készült erre a pályára. Bő egyegyedük másik karra felvételizett még abban az évben is, amikor megkezdte tanulmányait a gyógyszerészkaron.

A pálya aktuális presztizsét többségük rossznak tartja, de jelentősebb többségük meggyőződése, hogy – s ez reményt keltő – e presztizs most, az elkövetkező években növekedni fog. Kétharmaduk törekszik a hivatásának gazdaságilag önálló formában való üzésére, s csak 1/5-ük negálja egyértelműen ezt a törekvést. A gyógyszerészdíjak majdnem fele az emberekkel való foglalkozás lehetőségét látja a gyógyszerészpálya legvonzóbb elemének, ugyanakkor az erre vonatkozó kérdések kapcsán úgy nyilatkoznak, hogy az egyetem – tapasztalatuk szerint – éppen e tekintetben készíti fel hallgatóit a legkevésbé. Ilyen „humán” irányú igényeiket jelzi az is, hogy a humanizmust, az empátiakészítést jelölik meg a legtöbben optimá-

lis oktatói személyiségjegyként. A gyógyszerészhallgatók szociális összetételét fémjelzi, hogy majd háromnegyedük nő, lakhelyüket tekintve a vidéki város a leggyakoribb, s csak 1/3-uk fővárosi; majd 2/3-uk szülei között van értelmiségi foglalkozású. Jellegzetes, hogy az értelmiségi családokból származók körében magas az egészségügyi szülők aránya, ezek a többieknél jobb tanulmányi eredményűek is. A fővárosiak – jellegzetes módon – gyakrabban készültek más hivatásra, nagyobb mértékben utasítják el a tradicionális gyógyszerészszeretést és előnyben részesítik a kutatói hivatást. A kezdeti nem gyógyszerészi pályára készülődés nyomában a mérsékelt hivatásalkotélethez – úgy tűnik –, hogy az egyetemi évek alatt is fennmarad, s vélhetőleg hosszú távon is mérsékelt hivatásazonosulást eredményez.

A zárt egyetemi felvételi arányszámok – egyfajta „numerus clausus” – és a jövődől diákok egyetemi karok közötti átirányítgatásának rendszere, úgy látszik, nem válik be. Ilyen rendszerben kellő hivatásazonosulást nem alakul ki, különösen nem akkor, ha szerepbizonytalanságaikkal az egyetemi hallgatók magukra maradnak, szakmai énképük ártékeléséhez, módosításához, megérleléséhez – a felsőoktatás egészének működési mechanizmusa okán – nem kapnak kellő intézményes segítséget. Nyilvánvaló, hogy a szakképzésen túl egyre jobban szükségeltetik a hivatásra nevelés, a professzió emberi és társadalmi szerepei elsajátításához nyújtott segítség.

Önállóbb, felelősebb hivatás lesz újra a gyógyszerészet, s a gyógyszerészek jelentős részének széles körű értelmiségi szerepkört is el kell látnia a maga helyi világában. Ennek a többrétű elvárásnak a szakma csak megújuló pályaválasztási szelekcióval, megújuló neveléssel-képzéssel tud eleget tenni.

Dr. Kolozsi Béla

A vér nem válik vízzé, tartja a közmondás, de rögtön hozzáteszem, sajnos, vízből még emberfia nem csinált vért, holott létünknek is egyik alapja ez a testünkben áramló piros folyadék. Eppen ezért a véradás minden társadalomban – gazdasági és politikai hullám – völgyektől függetlenül – életet menthet, és igen nagy jelentőséggel bírtak a korábbi hónapokban megjelent véradási felhívások.

A pártok viszálykodásaitól és gazdasági csódtól függetlenül, az emberi élet érdekében szerveződő, folyamatos akcióról beszélgetek Pelyhe Lászlóval, az MDF véradási programjának ügyvivőjével.

– Az MDF XIII. kerületi szervezete tett egy javaslatot még a nyáron az országos elnökségnek, hogy a véradó mozgalmat próbálja felkarolni, hiszen jelen kell lennie egy ilyen, az egész társadalmat érintő fontos egészségügyi programban. Ennek kapcsán jelentek meg a sajtóban interjúk és felhívások. Ezzel a mozgalommal azonban az lenne a célunk, hogy minden politikai párt és szervezet felül-emelkedjen a napi politikai események szövevényén, hogy elkerüljék azt a kritikus helyzetet, amely ez év tavaszán alakult ki a minimálisnál ke-

vesebb vérkészítményekkel kapcsolatban. Voltak olyan műtétek, amelyeket el kellett halasztani, mert nem volt vér és ezért született az MDF felhívása. Most azonban arra kellene ügyelni minden pártnak, hogy tudomásul ve-

Vért adni, embert menteni

gye, a véradás társadalmi érdek és a maguk eszközeivel és módján próbálják ezt támogatni. Hogy az eddig gyermekként kezelt társadalom ismerje fel, nem arról van szó, hogy valakik pártterdeből hirdetnek meg valamit, hanem hogy a véradás társadalmi követelmény.

– *Miért csökkent a véradás, miért van szükség ilyen felhívásokra? Talán az AIDS-től való félelem tartja vissza az embereket a véradástól?*

– Sajnos van ilyen félelem, mert azt hiszik, hogy a véradás egy fertőzősi lehetőség. Ez pedig teljesen kizárt, hiszen a véradásnál egyszer használatos eszközökkel dolgoznak, vagyis miután levették a vért, azt az eszközt eldobják. Az emberek gondolkodásmódjában, sajnos, olykor az AIDS és a vérrel való foglalatosság együtt

rögzült, mert csak annyit tudnak, hogy a vérrel lehet fertőződni. Egyébként a levett vér faktor vizsgálata közben az AIDS vizsgálatot is elvégzik. Mozgalmunk jó úton jár, bizonyítja az a tény is, hogy Hollán Zsuzsa, az or-

szágos Haematológiai és Vértranszfúziós Intézet professzor asszonya megkeresett bennünket, köszöni a kezdeményezésünket, de felhívta a figyelmünket a következőkre. Ha lehetséges úgy szervezzük a véradást, hogy ne olyanok jelentkezzenek, akik a Vöröskereszttel vagy a Haematológiai Intézettel kapcsolatban állnak és rendszeres véradók, mert ezek a személyek alkalmanként behívhatók, hiszen az ő vérük nyilvántartott, különleges faktor és szükség esetén azonnal alkalmazható. Ha ezek az emberek most a felhívásra jelentkeznek, akkor – mivel három hónapig nem lehet vért adni – pont, amikor az ő speciálisan nyilvántartott vérükre lenne szükség, nem adhatnak. A másik nagyon fontos, hogy ismerjék fel a fiatalok mennyire fontos a véradás, mert a je-

lentkezők többsége már középkorú. Ha a fiatalok nem kapcsolódnak bele ebbe a mozgalomba, úgy nem lesz utánpótlás és ismét bekövetkezik a vérkészítmények hiánya.

– *Vajon abban a krízishelyzetben, ami tavasszal volt, nem játszott szerepet, hogy az emberek saját életszínvonaluk fenntartásával küszködnek és a véradást mint állami érdekeltként figyelmen kívül hagyni? A társadalom kaotikus állapota és a családok romló gazdasági állapota is ezt indukálja?*

– Ez olyan értelemben játszik szerepet, hogy az emberek nem ismerik fel a társadalmi szükségszerűséget, a családi problémákon nem látnak túl és nem is érdeklődnek olyan közhasznú igény, mint a véradás. Eppen ezért kell a társadalom valamennyi felelősen gondolkodó polgárának a figyelmét felhívni a véradás szervezésével, annak szükségszerűségére. Bár, a korábbi felhívás hatására most megnyugtató a vérkészítmények helyzete, jelentősen növekedett, de, és éppen ez a fontos, hogy ez a stabilizálódott helyzet ne változzék. Vagyis folyamatos legyen a vérkészítmények mennyisége és ezért szükséges időnként felhívással fordulnunk a lakossághoz.

Gyórfy László

Elhidegülés a Fraditól

Morális fertőben megbukik a legjobb szakmai program is**Géczi, mint próféta**

Már csaknem egy órája faggattuk dr. Géczi Istvánt, a volt kiváló labdarúgót, a Kertészeti Egyetem tanszék-vezetőjét, aktuális sportpolitikai kérdésekről (lapunk szombati, karácsonyi számában olvashatták, de a magyar futball csak áttételesen került szóba. Furcsállottam a dolgot, mert Géczi Pista mégiscsak a hatvanas és a hetvenes évek magyar labdarúgásában nem akárkinek számított. A Ferencváros kapuvédő egyénisége volt. Olimpiai bajnok, három európai kupadöntőben védte a Fradi kapuját és a válogatottban is több mint hússzor szóhoz jutott.

Tudom, érzem, hogy ő annál nagyvonalúbb, intelligensebb, hogy a „Bezzeg a mi időnkben” kezdetű mondatokkal érzelmekre ható nosztalgiazásba kezdjen. Ez távol áll tőle... A parlamentertől, a sportpolitikustól. De – ha neki nem is – nekem – nagy valószínűséggel az olvasónak is – hiányérzetem lenne, ha a már inkább tömegbosszantó mintsem – szórakoztató, de még mindig privilégizált helyzetben levő labdarúgásunkról nem hallanám az egykori benfentes véleményét. Persze sztorira, szaftos történetre, megfellebbezhetetlen látleletre azért nem számítok, hisz Géczi Pista pályafutásának befejezése (1975) után egyre messzebb került a „tűzvonalától”, és gyanítom, hogy ma már messzebb van tőle, mint egy átlag Fradi-szurkoló. Ami nem biztos, hogy az ő „bűne”, sőt...

– Most aztán az elevenjére tapintott a dolgoknak. 1975-ben, nem sokkal a Dinamo Kijev elleni KEK-döntő után hagytam abba a játékot. Ezerszállal kötődtem a Fradihoz, a zöld-fehér színekhez. Ami abban is megnyilvánult, hogy edzősködtem, s az öregfiúk csapatának oszlopos tagja voltam. Mindenről tudtam és tudni akartam,

ami a szeretett klubomnál történt. Így volt ez a későbbiek során is, amikor egyre szaporodott a társadalmi megbízhatóságaim száma. Igaz, ahogy parlamenti képviselő lettem, attól kezdve már nem voltam oly tevékeny résztvevő, mint korábban. Dehogy ma már szinte semmilyen kontaktusom sincs a Fradival, annak egyáltalán nem a nagy lekötöttségem, az időhiány az oka.

– Hanem mi?

A Fradinál időközben kialakult helyzet, ami mára már válságba torokolt. Az idén márciusban még ott voltam a közgyűlésen, amelyen egyébként elnökségi tagnak jelöltek, de fokozatosan olyan légkör, helyzet alakult ki, hogy idő előtt távoztam a helyszínről. Még jóval a közgyűlés előtt több, a realitásokat figyelembe vevő, zöld-fehér szimpatizáns megkezdte: „Tenni kéne valamit a Fradiért” – mondták elkeseredetten. En pedig nem tudtam mást mondani, mint azt, hogy a legeslegelső és legfontosabb lépést a mai egyesületi vezetésnek kell megtennie. Egy egészséges önkormánylatra lenne szükségük. Fel kellene tenniük önmaguknak a kérdést: alkalmasak-e a megváltozott időszakban a vezetésre? Nekem meggyőződésem, hogy a mostani legfelső egyesületi vezetés nem tud megfelelni a mai fontos keitős követelménynek. Sem sportszakmailag, sem a menedzsererények tekintetében nem alkalmasak arra, hogy egy ilyen világhírű egyesületet vezessenek. Egyébként a sportos kibontakozás egyik rákfenéje, hogy lent, az egyesületek szintén lassabb, nehezebb lesz az elmozdulás, ezek az emberek, az úgynevezett ejtőernyősök – mint például a Ferencváros ügyvezető elnöke – nehezen állnak félre. Pedig az alkalmatlan emberek nagyobb károkat okoznak a sportmozgalomnak, a

labdarúgásnak, mint az objektív okként emlegetett gazdasági helyzet. A mai Fradit is a szakosztályvezetésekben dolgozó néhány hozzáértő és az őket körülvevő lelkes társadalmi munkások viszik.

– Kissé elkanyarodtunk a futballtól, noha tudom, hogy a fenti súlyos megállapítások a labdarúgó szakosztályban kialakult helyzetre is vonatkoznak.

– Ez is elsősorban a klubvezetés bűne.

– Javaslom, tágítsuk ezt a focihorizontot! A futballválság okát miben látja?

– A morális züllés elhatalmasodásában. Engem ez a mai eredménytelenség, szármasság egyáltalán nem lepott meg – már csaknem másfél évtizede megjósoltam. Történt, hogy 1975 májusában, a KEK-döntőben a Dinamo Kijevtől elszenvedett vereség után letörtén, kedveszegetten ültünk az öltözőben a padon, majd egyszer csak megszólaltam és a következőket mondtam: „Gyerekek, meggyőződésem, hogy nagy lesz ennek az ezüstéremnek a becsülete, mert meggyőződésem, hogy ahogy növekszik a futballba beáramló pénz, úgy fog csökkenni a teljesítmény, nem lesznek egyhamar a miénkhez hasonló nemzetközi sikerek. Hát az idő nagyon engem igazolt.

– A pénz, a nagy pénz átka minden. A mai sport- és futballvezetők a legenyhébbben is konzervatívnak minősítenék Géczi István megállapítását, mondván – amivel e sorok írója sem ért egyet – a baj az, hogy nem lehet még többet keresni – legalább annyit, mint a nyugati másodosztályokban, így nem teremthet magának egzisztenciát a játékos későbbi életére.

– Ezzel a produkcióval egyáltalán lehet erkölcsi alapja ilyen igényekre a

játékosok nagy többségének? Nevetéses, de egyúttal tragikus is. Szomorú, mert az értékrend felborulását, eltorzulását hűen jelzi. Amíg ezt nem tesszük helyre, amíg a futballista nem fogja tudni, hogy valójában, a tudása szerint hány kilós, addig én nem hiszem, hogy a legtokéletesebb szakmai program is meghozza a sportközvélemény által hön óhajtott változást. Nem tudom elfogadni a nyugati csapatokkal való összehasonlítás után egyoldalúan, felszínesen levont következtetéseket. Ilyen például az, hogy nézzük meg a gazdasági teljesítőképesség közötti különbséget és máris megvan a foci közötti eltérésre a magyarázat. Hamis érvelés, mert a sport, ezen belül a futball is, éppen az a specifikus terület, ahol gazdasági, történelmi háttértől, előzményektől függetlenül lépést lehetett tartani a fejlett országokkal. Szocialista körülmények között is volt – van is foci.

– Mit tenne, ha a futballban vezetőként dolgozna?

– Mélyen foglalkoznék a profiamatőr kérdéssel, ennek a gyakorlati megvalósításával. Kategóriákat állítanék fel, ahová besorolnám a játékosokat. Állandó verseny alakulna ki nemcsak a csapatba kerülésért, hanem a házon, a csapaton belüli „magasabb osztályba” kerülésért is. Ez az igazán éles rivalizálás már olyan versenyhelyzetet teremtené, amiben a játékos kénytelen lenne kipróbálni magából a maximumot. Aki hosszú távon képes lenne megőrizni helyét a legfelső, nevezük profi kategóriában, annak a játékos pályafutása befejezése után sem lenne anyagi gondja. De nem is irigyelné tőle senki!

Bálint Gy.
(Vége)

Aranylabdás focisztárok

Megint Marco van Basten

Párizsban megtartották a France Football című lap által 1956-ban meghirdetett Európa legjobb labdarúgója cím, illetve az ezzel járó Aranylabda díjkiosztó ünnepségét. A sportággal foglalkozó újságírók és kommentátorok elsőprő főlényel az AC Milan és a holland válogatott játékosát, Marco van Bastent választották az 1989-es év legjobb európai labdarúgójának. Van Basten ezzel „megvédte” tavalyi címét. Az elmúlt esztendőhöz hasonlóan (van Basten, Ruud Gullit, Frank Rijkaard) ezúttal is három milánói futballista állhatott a képzeletbeli dobogóra, s ezzel a szakemberek az AC Milan trip-lázását, BEK-, Szuper Kupa- és Világkupa-győzelmét ismerték el. A tavalyi érmesek közül van Basten és Rijkaard ismételt, míg az egész évben sérüléssel bajlódó Gullit – érthetően – nem tudta megőrizni helyét, csak hetedik

lett. A díjátadó ünnepségen jelen volt a 63 esztendőes Alfredo di Stefano, aki 1957-ben és 1959-ben nyerte el az Aranylabdát, ezúttal a „Szuper Aranylabdát” vehette át. Ezzel a díjjal minden idők legjobbját jutalmazták a szakírók.

Az Aranylabda választás helyezettjei.

1. Marco van Basten (holland, AC Milan) 119 pont;
2. Franco Baresi (olasz, AC Milan) 80;
3. Frank Rijkaard (holland, AC Milan) 43;
4. Lothar Matthäus (nyugatnémet, Internazionale) 24;
5. Peter Shilton (angol, Derby County) 22;
6. Dragan Sztojkovics (jugoszláv, Drvena Zvezda) 19;

7. Ruud Gullit (holland, AC Milan) 16;

8. Gheorge Hagi (román, Steaua Bucuresti) és

Jürgen Klinsmann (nyugatnémet, Internazionale) 11–11;

10. Jean-Pierre Papin (francia, Marseille) és

Michel Preud-Homme (belga, FC Mechelen) 10–10.

A Szuper Aranylabda helyezettjei:

1. Alfredo di Stefano (argentín/spanyol);
2. Johan Cruyff (holland);
3. Michel Platini (francia);
4. Franz Beckenbauer (nyugatnémet);
5. Kevin Keegan (angol);
6. Karl-Heinz Rummenigge (nyugatnémet).

Az Aranylabdások listája:

1956: Stanley Matthews (angol), 1957: Alfredo di Stefano (argentín/spanyol), 1958: Raymond Kopa (francia), 1959: Alfredo di Stefano, 1960: Luis Suarez (spanyol), 1961: Omar Sivori (argentín/olasz), 1962: Josef Masopust (csehszlovák), 1963: Lev Jasov (szovjet), 1964: Denis Law (skót), 1965: Eusebio (portugál), 1966: Bobby Charlton (angol), 1967: Albert Flórián, (magyar), 1968: George Best (északír), 1969: Gianni Rivera (olasz), 1970: Gerd Müller (nyugatnémet), 1971: Johan Cruyff (holland), 1972: Franz Beckenbauer (nyugatnémet), 1973: Johan Cruyff, 1974: Johan Cruyff, 1975: Oleg Blohin (szovjet), 1976: Franz Beckenbauer, 1977: Allan Simonsen (dán), 1978: Kevin Keegan (angol), 1979: Kevin Keegan, 1980: Karl-Heinz Rummenigge (nyugatnémet), 1981: Karl-Heinz Rummenigge, 1982: Paolo Rossi (olasz), 1983: Michel Platini (francia), 1984: Michel Platini, 1985: Michel Platini, 1986: Igor Belanov (szovjet), 1987: Ruud Gullit (holland), 1988: Marco van Basten (holland), 1989: Marco van Basten.

Köszöntjük

JÁNOS

nevű olvasóinkat

Nagyon sokan ünnepelnek ezen a napon, hiszen Magyarországon gyakran keresztelték és keresztelik máig Jánosra a fiú újszülötteket. A héber Johanan görögös-latinos Johannes alakjából rövidült. Majd a Johannes, Joannes, Joanes, Joános változatokon át nyerte el mai alakját. Érdekes formálódása a nyelvnek, hogy a Joános változat más úton fejlődött tovább, Jovános, Ivános alakzatok után lett belőle Iván. De a ma ünnevelt Jánosoknál maradvány nem hallgathatjuk el a név jelentését: Isten kegyelme vagy Isten kegyelmes. A patetikus hangulathoz egy hasonló sugallatú szentmise könyörgést illesztünk:

„Istenünk, te Szent János áldozópapodban

atyát és mestert adtál a fiataloknak,

gyújts lángra minket és a szeretet tüzevel,

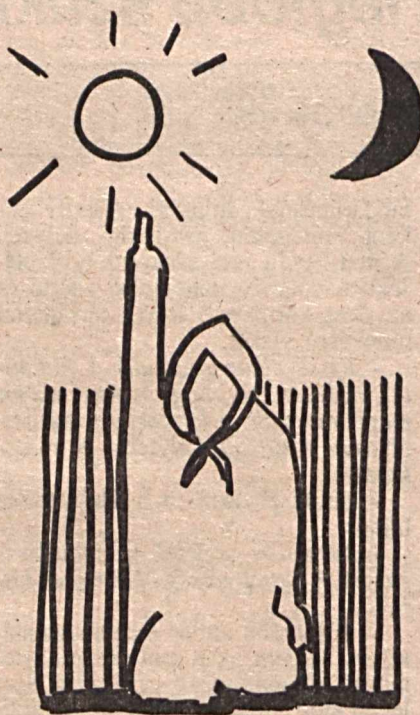
hogy megtanuljunk lelkeket hódítani országodnak

és egészen neked élni.

A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által...”

SZÁVAI | KALENDÁRIUM

Géza | December 27: János

Törökvész

Jani kapujában zajos janicsár áll!
Dehogy! Az a felesége, ki ott
janicsárál!

Adományok – telefonszámok

A Magyar Televízió szervezésében, az illetékes minisztériumok, a különböző pártok és az egyházak képviselőiből koordinációs bizottság alakult, hogy segítse a romániai segélyszállítmányok összegyűjtését, továbbítását. A bizottság kéri, hogy magánszemélyek a következő telefonszámokon érdeklődjenek adományaik eljuttatásának módjáról:

111-12-50 (Magyar Vöröskereszt);

176-02-77, 155-65-71 (Máltai Szeretetszolgálat);

111-48-62 (Magyar Egyházak Okumenikus Tanácsa).

Azokat a tudnivalókat, amelyek a közlekedéssel, a szállítással, a hírközléssel, az időjárási viszonyokkal, a határhelyzettel kapcsolatosak, illetve képet adnak az útnak indulni szándékozónak a romániai katonai helyzetről, a következő telefonszámokon adják meg az érdeklődőknek:

122-70-52, 122-76-43, 122-22-38 (Közlekedési, Hírközlési és Építészeti Minisztérium főügyelete).

Hideg idő

Kedden az ország nagyobbik részén borult, párássá, többfelé ködös idő várható ködszítással, ónos szítással. Szerdán már kevesebb helyen lesz köd, hosszabb-rövidebb időszakokra kisüt a nap. Változóan felhős lesz az ég, egy-egy hózápor keleten, délkeleten előfordulhat, a keleti szél időnként kissé megéleked. A legmagasabb nappali hőmérséklet szerdán 0 fok körül alakul.

A Nap két: 7.31 óraker

nyugszik: 15.59 óraker

A Hold két: 7.19 óraker

nyugszik: 14.59 óraker

A szintjelző volt a hibás

Kivizgálták az ajkai vízszennyezést

Az ajkai Timföldgyárból december 9-én nagy mennyiségű nátriumlúg került a Csinger és a Torna patakba, illetve ezeken át a Marcal folyóba is, nagyarányú halpusztulást okozva. A gyári vezetés az okot kivizsgálva megállapította, hogy a katasztrófa a 800 köbméteres nátriumlúg tartály karbantartása során következett be. A szerelők egy sókiválás miatt keletkezett dugulást akartak megszüntetni. Az automatikus szintjelző üresnek mutatta a lúgtárolót, ám az azt ellenőrző dolgozó észrevette, hogy ez nem így van. Belenézve azonban üresnek látta, s engedélyt adott aljának megbontására. A kúpos fenekű tartályban azonban, mint később kiderült, ekkor még mintegy 20-40 köbméternyi tömény nátriumlúg volt, amelyből kb. 10 köbméternyi jutott be a környék élővízeibe. A szennyezett vizek azóta visszaálltak a korábbi állapotba. A károkozó kártérítést fizet a celldömölki horgászegyesületnek. S bár a bajt alapvetően a hibás műszer okozta, az ellenőrzéssel megbízott dolgozó és a művezetője ellen is fegyelmi eljárás indult, feltételezve, hogy nem jártak el kellő óvatossággal.

-gyg-

A betlehemi láng először Magyarországon

A győri vasutasok sok ezer embert örvendeztettek meg vasárnap a betlehemi lánggal. Ausztriából először hozták át az osztrák vasutasok Hegyeshalomra. Három lángot hoztak.

Egyet elküldtek Rajkán át Pozsonyba, kettőt pedig Győr és Budapest felé indultak. Hegyeshalom és Győr között min-

den állomáson egyházi emberek várták a lángot. Gyertyákat, lámpákat gyújtottak, s vitték a templomokba, a falvakba.

Az Ausztriából érkezett három lángból egy Győrt maradt, egy pedig Pestre indult mozdonyon. Győrből elindították Szombathely felé, Budapestre pedig az ország északi és alföldi körzeteibe a fővo-

nalakon át. Eljutott a román, a jugoszláv és a szovjet határra is.

A lángot repülőgép hozta Rómába. Onnét került sok mozdonyvezető közreműködésével Ausztriába, majd pedig az idei karcsonykor először Magyarországra, sok ezer család otthonába.

Ufó-adatgyűjtő központ

Ufó-adatgyűjtő központot létesít az Uránia Csillagvizsgáló az úgynevezett ufó-jelenségek gyűjtésére, kutatására. Megvalósítására pénzügyi alapot hoz létre közületek és magánszemélyek anyagi támogatásával. Azért kezdeményezték a központ kialakítását, mert az utóbbi hetekben gyakran figyeltek meg titokzatos égi fényjelenségeket – ufókat –, amelyek zöme feltételezhetően égtestekkel vagy más természeti jelenségekkel azonosítható. A csillagvizsgáló azonban önerőből nem fedezheti az ufó-adatgyűjtés és tudományos vizsgálat költségeit.

A Magyar Posta tájékoztatja tisztelt ügyfeleit, hogy Románia felé a távhívó vonalak túlszűfoltak, a nemzetközi kézikapcsoló szolgálat 4-5 óra várakozási idővel tudja a megrendelt beszélgetéseket lebonyolítani.

Teljes holdfogyatkozás lesz február 9-én 18.28 és 21.53 óra között. Ebben az időszakban a Föld árnyéka a Holdra vetül, emiatt a telehold fokozatosan árnyékba borul. Teljes egészében 19.49 és 20.30 óra között fedt el a Holdat.

A csillagászok, ha megkapják a szükséges anyagi támogatást, gondoskodnak a megfigyelések összegyűjtéséről, rendszerezéséről, vizsgálatáról. A nem csillagászati jelenségeket más szakértők tanulmányozzák. A kutatások eredményeit a Meteor című folyóiratban és a MÁS magazinban rendszeresen közzéteszik.

A csillagvizsgálóban – miként elmondták – megvásárolhatók a kis, kézi látszócsövek, amelyekkel a földi és az égi fényjelenségek jól megfigyelhetők.

A Magyarországi Református Egyház Zsinati Elnökségének megbízásából Tamás Bertalan külügyi osztályvezető, dr. Tenkes Sándor budapesti teológiai tanár és Zalatnay István külügyi előadó szombaton hivatalos látogatást tettek Tökés Lászlónál új szolgálati helyén, az erdélyi Menyő községben, és biztosították a bátor lelkeszt a hazai egyház további támogatásáról. A küldöttség emellett nagy mennyiségű gyógyszerrel adták át Kolozsváron a Teológián, majd szombaton este rendben hazakerkezett Budapestre.

Újságíróhalál

Életét veszítette a bukaresti utcai harcokban a La Cinq francia televíziós állomás különtudósítója. A 31 éves Jean-Louis Calderont az első jelentések szerint egy harckocsi taposta szét az RKP Központi Bizottságának épülete előtt. A fiatal riporter az egyik legismertebb személyiség volt, nemcsak saját adóján, hanem a francia rádiózásban és televíziózásban is.

Helyreigazítás

Decemer 23-i számunkban a 3. oldalon A győzelem kürtjei címmel aláírás nélkül megjelent cikkünk, és a 4. oldalon tévesen Györffy Árpád névvel jegyzett Még mindig fenyegetőzünk, fenyegetőzünk című írásunk szerzője Györffy László volt. Ezúton is elnézést kérünk az olvasóktól és a szerzőtől.

Elhunyt Beckett

Nyolcvanhárom éves korában Párizsban pénteken elhunyt Samuel Beckett ír származású író. A Godot-ra várva című drámája révén világhíressé vált író kedden temették el Párizsban, a Montparnasse temetőben. Beckett halálhírére kedden jelentette be Jerome Lindon, az író műveinek kiadója.

Az angol és francia nyelven alkotó író 1906-ban Dublinban született, s 1937-ben költözött Párizsba. Első jelentős műveit 1947 és 1949 között írta, ám ezek közül az Eleutheria című drámát még sohasem adták ki. Leghíresebb művét, a Godot-ra várva című drámát 1952-ben írta. A hatvanas években műveit már egyre szélesebb körben olvasták, s 1969-ben megkapta az irodalmi Nobel-díjat. Műveit az elidegenedés, az illúziótlanság, reménytelenség érzése jellemzi. Beckett többször meghökkentette műveivel a kritikusokat és a nézőket. 1970-ben „írt”, Lélegzet című darabja fél percig tart, szereplők, párbeszéd, cselekmény nélkül. A darab bemutatóján a színpadon egy égő szemetesvödör állt, s közben gyermeksikolyok és nehéz lélegzés hangjai hallatszottak.

JUTALOM A BIZALOMÉRT

Napilapunk
új évfolyamot kezd,
s szeretne mindazoknak
külön kedvezményt adni,
akik hosszú távon is megtisztelik
bizalmukkal.

Ezért
aki egész esztendőre
megrendeli és kifizeti
a DÁTUMot,
annak visszatérítjük
a tizenkettedik hónapot,
azaz egyhavi előfizetést
ingyenesen adunk neki.

JUTALOM A BIZALOMÉRT

Megrendelőlap

Megrendelem a DÁTUM c. napilapot

...példányban és kérem, hogy a következő címre kézbesítsék.

A megrendelő neve:.....

Címe: (város, kerület, utca, ltp. emelet, ajtó):.....

Az előfizetés díja egy hónapra: 200,— Ft,

negyedévre: 600,— Ft,

fél évre: 1200,— Ft,

egy évre: 2400,— Ft.

mely az előfizető személyét 1989. december 31-ig feljogosítja
díjtalan lakossági apróhirdetés igénybevételére.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező
kézbesítőnek fizetem ki.

aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül
az alábbi címre adják fel:
Vidéken: Postahivatal, helyben
Budapesten: Hírlapelőfizetési és Lapellátási Iroda (HELIR)
Budapest, XIII. Lehel u. 10/a.

APRÓHIRDETÉS

Szalkán, kb. 60-80 m²-es helyiség, víz, villany (3 fázis) és fűtési lehetőséggel hasznosításra kiadó. Érdeklődni: Várfy, Szálka, Kossuth u. 71/A, vagy a 74/16-382-es telefonon.

Szekszárd, Ságvári u. 8. szám alatt kétszintes, 4 szobás lakás eladó. A szennyvíz és a víz rendezetlen. Barta Bertalanné.

Szekszárd belvárosában családi házban különbejáratú összkomfortos (gázfűtéses) kétszobás lakrész januártól kiadó. Érdeklődni este hat óra után a 13-072-es telefonszámon lehet.

Eladó Velence mellett generációs családi ház. Panzióknak is alkalmas. Összkomfortos, központifűtéses, adómentes. 3 éve épült. Cím: Pálincásné, 2490 Pusztaszabolcs, Jókai út 12.

Négy és fél éves, jó állapotban lévő Zastava eladó. Tolna, Damjanich u. 1. Telefon: 40-789.

Nyolc éves AVIA új motorral eladó. Szekszárd, Tarcsay út, Halbolt. Telefon: 74/11-600.

125-ös Polski Fiat felújított főtengellyel, komplett csapágyssal eladó. Zomba, telefon: 74/33-071.

Benzines ARO-t vennék, üzembételelt is. Berta Tibor, Papkeszi 126.

Hat hízó eladó, januári vágásra előjegyezhető, ugyanitt Trabant Combi eladó. Vass Sándor, Várdomb, Római utca 12.

Nemesincsesillák felszereléssel, táphomok-biztosítással, legelőnyösebb kedvezménnyel tenyésztőnél eladók, előjegyezhető. Élő állat vagy prém visszavásárlás megoldott. Ugyanott többszörös győztes szülők-től dobberman és hasky (szibériai szánhúzó) kiskutyák. Érdeklődni: Várfy, Szálka, Kossuth u. 71/A, vagy 74/16-382-es telefonon.

LOTTÓZÓK! Hozamában verhetetlen lottóvariációt! 45 szám 295 szelvényen! 6 csoportból 3 favoritált

szám kihúzásakor már garantált 5-ös találat, 4-nél 6-os eséllyel! Ára: 430 Forint.

ÖTÖSLÓTTÓHOZ hasonló szerkesztéssel, 45 szám 297 szelvényes lottóvariáció! 5 csoportból kihúzott 5 szám (2 favoritált) garantáltan 4-es találatot biztosít! Ára: 450 Forint.

TÓTÓZÓK! 0.13.0-5.8.0 indexre, 395-8240 Forint befizetésre, vezetéses totókulesok! Már 2 vezetésnél garantált 13-as találat! Ára: 420 Forint. Megrendelés csekken vagy utánvétellel. Fehér Gábor, 7634 Pécs, Kővirág 37.

PALOTA Kőműves, Javító és Karbantartó Gmk. vállalja kémények belső szigetelését, bélőcső szerelését, köztületeknek és magánszemélyeknek egyaránt, Budapestben és vidéken. Levélcím: 1043 Bp., Bán Tibor u. 11. Telefon: 189-6816.

Szekszárdon „Öszinte szó” Lélekvédő Szolgálat (beszélgetés és szaktanácsadás nevelési, szociális, jogügyi, pszichológiai és szexuálpszichológiai problémákban.) Segítünk még: jogügyi magániratok elkészítésében, hirdetésének közzétételében, vényomásának rendszeres-ellenőrzésében és egyéb közérdekű ügyekben. Ha szüksége van ránk, jöjjön a Megyei Művelődési Központba munkanapokon 17.30-19.30 óráig. Földszint 2-es terem.

Antik óra javítót keresek. Telefon: 74/11-600.
Nyugdíjasok! Kézpénzért veszek régi faliorát, porcelánt, festményeket, régi bútort. „Gyűjő” 7081 Simontornya, Pf.: 35.

Házastárs? Élettárs? Szabadidőpartner? Kérje tájékoztatókat! Forrás, Balatonfüred Pf.: 40.

Achtung Madels! Schwabe sucht Schwabin bis 30 Jahre alt für eine Gemeinsame Leben. „Pécs” jeligére a kiadóba.

Hirdetését

telefonon is feladhatja

Budapest	141-4655
Pécs(72)	41-580
Szekszárd(74)	16-277
Dombóvár(74)	66-779
Paks(75)	11-173
Tolna(74)	40-476
Gerjen(75)	37-060

Révai Nagylexikona

Az első két kötet ára: 917,— Ft/db

A Babits Kiadó pótmegrendelést vesz fel a Révai Nagylexikona egész sorozatára, a beérkezés sorrendjében, korlátozott példányszámban.

Név:.....

Cím:.....

.....példányban

megrendelem

a Révai Nagylexikon kötetét az alábbi címen:

Babits Kiadó, 7100

Szekszárd, Pf.: 237

Megrendelése után a megjelenéssel és fizetéssel kapcsolatos

kérdésekről részletes tájékoztatót,
valamint befizetési csekkeket küldünk!

Részletfizetési kedvezmény!

DÁTUM

Gyökérelixír

Ha hinni lehet a híreknek – s miért ne –, a 112 éves Joaquim Cesario da Silva ugyancsak különleges ajándékot kapott karácsonyra: apa lett. Mielőtt azonban a Tisztelt Olvasó a szomszédokat kezdené gyanúsítani, elárulom, ezt a tényt fekete-fehéren egy bíró is igazolta. A messi Brazíliában élő aggasztánnak ajándékot adó hűves immár az ötödik az öregúr életében, s mindössze huszonhét éves. Amikor az életerős bácsit titkairól faggatták, csupán annyit árult el, van egy gyökérvonalt-elixírje, amelyből a nászhoz szokott meginni egy pohárral – naponta.

További részletek ugyan nem ismeretesek, de tekintettel arra, hogy hazánkban minden negyedik ember nyugdíjas, az ő érdekükben is tovább gondolkodtam. Nincs hír arról, hogy a papa az MSZMP tagja lenne, sőt, még az is elhamarkodott megállapítás, ha szimpatizánsnak mondjuk. Igaz persze, hogy hasonló gyökér után már itthon is kutának, de egyelőre csak foggyökereket és katonatiszt-jelölteket találtak (akiket szintén gyökereknek hívnak a honvédek). Bizonyos gyökerekig viszont egyáltalán nem ajánlatos leásni, mert ennek aligha lehetne kézzel fogható haszna.

Ha ugyanis lenne gyökér, nem lenne kapacitás a kivonat elkészítésére. Ha mégis, nem lehetne belőle gyógyszer, mert nem ismernénk a pontos összetételét. Ha netán akadna vállalkozó, aki ennek ellenére gyártaná és sikerrel forgalmazná, az Országgyűlés kénytelen lenne a nyugdíjakat megemelni, mert az idősök jogos igénye lenne ez a medicina. Ennél pedig mindenképpen olcsóbb megoldás a simogatás, mert az még az elixír nélküli kort idézi...

Töttös Gábor

Mindszenty-szobor

Felavatták Mindszenty József egykori esztergomi érsek, bíboros, Magyarország hercegprímásának mellszobrát, amelyet ideiglenesen a fővárosi Jurta Színház falánál helyeztek el. Az elképzelések szerint Dákay Ferenc, Stuttgartban élő magyar szobrászművész alkotását a későbbiekben Esztergomban állítják fel. Az avatás alkalmából misét celebráltak az Üllői úti Szentkereszt templomban, ahonnan a római katolikus egyház képviselői s a hívek százai a színházhoz vonultak. Az itt rendezett ünnepségen

Romhányi László, a Jurta Színház elnöke, a Magyar Nemzeti Párt társelnöke leplezte le a szobrot, amelyet Dékány Vilmos esztergomi segédpüspök szentelt meg. Budai Kulcsár János költő, a Mindszenty Emlékbizottság elnöke méltatta Mindszenty erkölcsremtő, az egyházat összetartó erejét. Geréb Attila színművész, a Magyar Nemzeti Párt társelnöke Erdély sorsáról beszélt, felidézte Márton Aron volt gyulafehérvári püspök munkásságát. A szobornál koszorút helyeztek el az MDF és Habsburg Ottó képviselői.

Röplapok

Még folynak a kisebb harci cselekmények, a Nemzeti Megmentési Front tanácsának nemrégiben elhangzott felhívása még nem jutott el mindenkéhez, de már megjelentek a frontvárosban, Bukarestben az első röplapok. A Nemzeti Megmentési Front bukaresti első kerületi bizottsága által kibocsátott röplap kéri a lakosokat, hogy biztosítsák a folyamatos termelést, a közvagyonot mint szemük fényét őrizzék, őrizzék meg nyugalmukat, hiszen e fordulópontot jelentő pillanatokban erre van szükség. „Védelmézzétek az utcákat, az üzleteket, a művelődés hajlékait, békénket és nyugalmunkat! Bélyegezzétek meg a huligán cselekedeteket. Eljen Románia!” – írja a röplap.

– Megkezdődött az ausztriai menekülttáborokban tartózkodó román állampolgárok, köztük az erdélyi magyarok visszatérése. Az első néhány hazatérőt Hegyeshalomnál közvetlenül az ünnep előtti napon regisztrálták. Számuk vasárnap és hétfőn is növekedett. Csupán Hegyeshalomnál már eddig több mint százan lépték át a határt azzal a céllal, hogy hazatérjenek Romániába. A határőrség a visszatérőknek belépési engedélyt ad, amely jogot biztosít a Magyarországon történő átutazásra, s a magyar–román határ állapására.

Hivatalos totóeredmények

x, 1, 2, 1, x, 1, x,
1, 1, 1, 1, 1, x, x

A romániai szabadsajtó első példányai

fotó: Tamási

Hír a Tolna megyei falvakból

Nagydorogon az MDF és a KIOSZ helyi szervezete javaslatát a községi közös tanács elnöke magára vállalva kezdeményezte, hogy Nagydorogon, Bikácson, Pálfán, Felsőrácegresen, Sárszentlőrincen, Uzdon, Kajdacson, Pusztahencsén és Györkönyben a tanácsi vezetők és a gazdálkodó szervezetek vezetőinek bevonásával e településeken gyorssegély-gyűjtés induljon. Különböző szervezetek adományaiból mintegy 150 ezer forint folyt be. A lakossági adományok becsült értéke mintegy 320 ezer forint összegre tehető. Az összegyűlt természetbeni adományokat (összesen kb. 7 tonna) különböző élelmiszereket, tisztasági cikkek, valamint gyógyszereket hétfőn a nagydorogi GAMESZ tehergépkocsija Békéscsabára, az evangélikus

gyülekezet segélyezési állomására szállította. A segélyt fogadó Táborszki segédpüspök úr nagyrabecsülését és köszönetét fejezte ki az adományért. A szállítmány átvétele után imát mondott az adományozók és a Romániában élő szenvedőkért.

Az akciót szervezők a továbbiakban vendéglátóhelyeken, kereskedelmi egységekben elhelyezett „Gyorssegély Erdélynek” feliratú perselyekben kívánja folytatni a gyűjtést. Tizenhárom perselyt hétfőn kihelyeztek az előbb említett községek magán és szövetkezeti vendéglátóhelyein. Tervezi továbbá egy jótékonyági egyesület életre hívását a jelen és a jövőben előforduló segélyezésre.

Komáromi János

Az Évtized embere

Gorbacsovot választotta az „Évtized emberének” a Time magazin szerkesztősége szombaton. A választás azért esett a szovjet vezetőre, mert a lap munkatársainak véleménye szerint: „ő az erő a nyolcvanas évek legtöbb jelentős eseménye mögött, s mert annak, amit idáig tett, minden bizonynyal szerepe lesz a jövő formálásában”.

A lap 1927 óta választja meg „azokat a személyeket, akik kedvezően, vagy kedvezőtlenül, de a legjelentősebb hatást gyakorolták az adott év eseményeire”. Sztálin például 1939-ben és 1942-ben, Teng Hsziao-ping pedig 1978-ban és 1985-ben kapta meg a címet. Tavaly nem közéleti személyiség, hanem a Föld, mint bolygó lett az „év embere”.

Vonaton Romániában

A román vasút tájékoztatta a Magyar Államvasutakat, hogy december 25-én este feloldották a nemzetközi utasforgalom december 18-án elrendelt korlátozását. Immár nemcsak diplomaták, szolgálati érdekből utazók, Romániában tanuló diákok és tranzitutasok utazhatnak az országba, hanem más személyek is.

Holnapi
számunkban
olvashatják,

mit adott

az iráni sah

a magyar népnek

Kiadja a Dátum Rt. magánkiadásban. Főszerkesztő: Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czako Sándor és dr. Töttös Gábor (külpolitika). Olvasószerkesztő: Kis Pál István (belpolitika). Rovatvezetők: Bálint György (sport), Szávai Géza (kultúra), Takács Zsuzsa (szociálpolitika). Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs), dr. Vezényi Pál (Zürich), Vigh József (Toronto). Felelős vezető és kiadó: dr. Károly István. Szédes és tördelés: Babits Kiadó. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 74/16-277. Fax: 74/15-275. A budapesti iroda címe: 1023 Bp. Harcsa u. 2. Tel.: 11-52-744. Nyomja az Athenaeum Nyomda Budapest VII., Lenin krt. 7. Felelős vezető: Szlavik András vezérigazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkiadópostahivatalnál, a kézbesítőnél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIIR) 1900 Budapest XIII., Lehel u. 10/A. közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: egy hónapra 200 Ft, negyedévre 600 Ft, félévre 1200 Ft, egy évre 2400 Ft. Indexszám: B/PNL/31/TO/1989. ISSN-szám: 0864-9170.